

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

do kształcenia na odległość dla
wychowawców
szkół podstawowych (I-III)

Projekt „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Materiał opracowany w ramach grantu przez Małgorzatę Prus

Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli „Twoja Strefa Rozwoju”

Spis treści

Pakiet materiałów dydaktycznych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Scenariusz 1 (z 3).....	3
Proponowany przebieg zajęć	8
Załączniki	18
Scenariusz 2 (z 3).....	27
Proponowany przebieg zajęć	34
Załączniki	44
Scenariusz 3 (z 3).....	57
Proponowany przebieg zajęć	62
Załączniki	72

SCENARIUSZ 1 (Z 3)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klas I-III / I ETAP EDUKACYJNY – edukacja wczesnoszkolna

PROWADZONYCH PRZEZ wychowawcę, pedagoga, osobę mediatora szkolnego, psychologa, doradcę zawodowego, innego nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej

TEMAT: Razem współdziałamy, na problemy sposób mamy, żeby ze sobą się dogadać, kilka sposobów mamy. Rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem mediacji szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19 w celu zapewnienia dodatkowej opieki i pomocy, wzmacniającej pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

Zgodnie z „Podstawą programową kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej” określoną dla I etapu edukacyjnego: klasy I–III – edukacja wczesnoszkolna cele kształcenia – wymagania ogólne zostały opisane w czterech obszarach rozwojowych dziecka: fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym. W tym miejscu zostały wybrane te cele, które uczniowie i uczennice mogą próbować osiągnąć w trakcie aktywności zaplanowanych w ramach nabywania umiejętności rozwiązywania konfliktów z wykorzystaniem mediacji rówieśniczych oraz mediacji szkolnych. Są to następujące cele:

1. „W zakresie fizycznego obszaru rozwoju uczeń osiąga umiejętność respektowania przepisów gier, zabaw zespołowych i przepisów poruszania się w miejscach publicznych”.
2. „W zakresie emocjonalnego obszaru rozwoju uczeń osiąga:
 - umiejętność rozpoznawania i rozumienia swoich emocji i uczuć oraz nazywania ich;
 - umiejętność rozpoznawania, rozumienia i nazywania emocji oraz uczuć innych osób; potrzebę tworzenia relacji;
 - umiejętność przedstawiania swych emocji i uczuć przy pomocy prostej wypowiedzi ustnej lub pisemnej, różnorodnych artystycznych form wyrazu;
 - świadomość przeżywanych emocji i umiejętność panowania nad nimi oraz wyrażania ich w sposób umożliwiający współdziałanie w grupie oraz adaptację w nowej grupie;

- umiejętność uświadamiania sobie uczuć przeżywanych przez inne osoby z jednoczesną próbą zrozumienia, dlaczego one występują, a także różnicowania form ich wyrażania w zależności od wieku”.
3. „W zakresie społecznego obszaru rozwoju uczeń osiąga:
- umiejętność nazywania poznanych wartości, oceny postępowania innych ludzi, odwoływania się w ocenie do przyjętych zasad i wartości;
 - umiejętność przyjmowania konsekwencji swojego postępowania;
 - umiejętność tworzenia relacji, współdziałania, współpracy oraz samodzielnej organizacji pracy w małych grupach, w tym organizacji pracy przy wykorzystaniu technologii;
 - umiejętność samodzielnego wyrażania swoich oczekiwań i potrzeb społecznych;
 - umiejętność obdarzania szacunkiem koleżanek, kolegów i osoby dorosłe, w tym starsze oraz okazywania go za pomocą prostych form wyrazu oraz stosownego zachowania;
 - umiejętność dbania o bezpieczeństwo własne i innych uczestników grupy, w tym bezpieczeństwo związane z komunikacją za pomocą nowych technologii oraz bezpieczeństwo uczestnictwa w ruchu drogowym”.
4. „W zakresie poznawczego obszaru rozwoju uczeń osiąga:
- potrzebę i umiejętność samodzielnego, refleksyjnego, logicznego, krytycznego i twórczego myślenia;
 - umiejętność poprawnego posługiwania się językiem polskim w mowie i piśmie, pozwalającą na samodzielną aktywność, komunikację i efektywną naukę;
 - umiejętność stawiania pytań, dostrzegania problemów, zbierania informacji potrzebnych do ich rozwiązania, planowania i organizacji działania, a także rozwiązywania problemów;
 - umiejętność samodzielnej eksploracji świata, rozwiązywania problemów i stosowania nabytych umiejętności w nowych sytuacjach życiowych”.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

Zgodnie z zapisami „Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły

podstawowej”: „ogólne cele rozwoju ucznia, osiągnane na zakończenie edukacji wczesnoszkolnej, są źródłem celów szczegółowych, opisanych w formie efektów. Uczeń ma je osiągnąć, realizując zadania, wymagające wielokierunkowej aktywności”.

Wymagania szczegółowe, uwzględnione tutaj na rzecz realizacji tematyki rozwiązywania konfliktów z wykorzystaniem mediacji, zostały zaczerpnięte z poszczególnych dyscyplin naukowych, do których przyporządkowano w cytowanym dokumencie efekty kształcenia dla edukacji wczesnoszkolnej.

Traktując to jako konwencję w scenariuszu nie uwzględniono ww. dyscyplin, gdyż podstawowym jest założenie o zintegrowanym charakterze procesów organizowanych na etapie klas I-III.

Osoba ucząca się, uczennica, uczeń:

- „słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia; okazuje szacunek wypowiadającej się osobie;
- wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi;
- słucha z uwagą lektur i innych tekstów czytanych przez nauczyciela, uczniów i inne osoby;
- słucha i czeka na swoją kolej, panuje nad chęcią nagłego wypowiedzania się, szczególnie w momencie wskazywania tej potrzeby przez drugą osobę;
- formułuje pytania dotyczące sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia;
- wypowiada się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z przeżyciami, zadaniem, sytuacjami szkolnymi, lekturą czy wydarzeniem kulturalnym;
- układa w formie ustnej opowiadanie oraz składa ustne sprawozdanie z wykonanej pracy;
- dobiera stosowną formę komunikacji werbalnej i własnego zachowania, wyrażającą empatię i szacunek do rozmówcy;
- czyta w skupieniu po cichu teksty zapisane samodzielnie w zeszycie oraz teksty drukowane;
- wyszukuje w tekstach fragmenty według niego najpiękniejsze, najważniejsze, trudne do zrozumienia lub określone przez nauczyciela;

- korzysta z różnych źródeł informacji, np. atlasów, czasopism dla dzieci, słowników i encyklopedii czy zasobów internetu i rozwija swoje zainteresowania;
- wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się;
- przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad;
- ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszenie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne, respektowane przez środowisko szkolne;
- stosuje pojęcia: porozumienie, umowa;
- wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się, w tym przyjmując rolę lidera zespołu i komunikuje się za pomocą nowych technologii;
- stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady netykiety;
- ma świadomość pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka;
- ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem i muzyką; korzysta z narzędzi multimedialnych;
- tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej, np. plakaty, ulotki i inne wytwory;
- posługuje się komputerem lub innym urządzeniem cyfrowym oraz urządzeniami zewnętrznymi przy wykonywaniu zadania;
- korzysta z udostępnionych mu stron i zasobów internetowych;
- współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologię;
- wykorzystuje możliwości technologii do komunikowania się w procesie uczenia się;
- posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami;
- dostrzega, że lepiej poznaje siebie, bardziej się rozwija i czerpie szczęście w relacji z innymi osobami niż w samotności;

- odkrywa, że wspólnota osób której jest członkiem, ustanawia swoje zasady (normy) i oczekuje ich respektowania;
- przestrzega zasad obowiązujących we wspólnocie osób, której jest członkiem”.

METODY PRACY:

- prezentacja multimedialna
- mini-wykład online
- współpraca online w małych zespołach
- współpraca online w parach
- praca samodzielna online
- praca z wykorzystaniem kart pracy w wersji elektronicznej
- praca na platformie online Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- ewaluacja online z wykorzystaniem Google Forms

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- laptop z dostępem do internetu
- kamera, mikrofon, głośniki, słuchawki
- urządzenie wielofunkcyjne (drukarka, skaner, ksero)
- programy: MS Teams / Zoom / Google Classroom, MS Power Point
- Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- Formularze Google Forms

PRZEWIDYWANY CZAS: 90 minut / dwie jednostki lekcyjne

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1. Osoba prowadząca lekcję wita osoby uczące się. Następuje wprowadzenie do zajęć: przedstawienie tematu, celów zajęć oraz problematyki. Zostaje sprawdzona obecność.

Część 2. Uczniowie, uczennice, osoby uczące się witają się. Kolejno przedstawiają, co sprawiło im największą radość w minionym tygodniu. W ten sposób budują atmosferę sprzyjającą współpracy na zajęciach. To właściwy moment na integrację zespołu klasowego.

Instrukcja: podziel się z nauczycielem/nauczycielką oraz z kolegami/koleżankami z klasy swoimi sukcesami, osiągnięciami związanymi z poradzeniem sobie w trudnej sytuacji, rozwiązaniem jakiegoś problemu lub rozwikłaniem trudnej sprawy, wykonaniem trudnego zadania.

Możesz również zaprezentować to w formie graficznej. W tym celu wklej na chacie odpowiednią grafikę, ilustrującą Twój sukces. Możesz opisać to ustnym komentarzem lub zaprezentować gestem, mimiką, ruchem. W tym przypadku pamiętaj, aby włączyć kamerę i udostępnić obraz.

Część 3. Wysłuchanie wzorcowo odczytanej przez nauczyciela/nauczycielkę krótkiej historii o dwóch bliźniaczkach, które za wszelką cenę chciały uniknąć konfliktu pt. „[Skórka pomarańczy](#)” (tekst w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/76251500>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Materiały dla ucznia”. Tekst został udostępniony na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej.

Instrukcja: odpowiedz na kilka pytań rozwojowych. Zbuduj krótką ustną lub pisemną wypowiedź na temat wysłuchanego opowiadania. Określ swoje emocje po wysłuchaniu historii oraz emocje bohaterek. Wskaż na cenione przez nie wartości, podejmij próbę oceny ich postępowania. Zastanów się również, jak sam/sama/samo zachowałbyś/zachowałabyś/zachowałobyś się w takiej sytuacji?

Zapytaj osobę uczącą, jeśli coś w tej historii jest dla Ciebie niezrozumiałe. Poproś o wyjaśnienie metaforycznego znaczenia opowiadania kolegę/koleżankę lub/i spróbuj określić ją samodzielnie. Ćwiczenie ma na celu wprowadzenie w tematykę cyklu zajęć poświęconych rozwiązywaniu konfliktów.

Część 4. Uczniowie współpracują online w małych grupach z wykorzystaniem karty pracy „[Kiedy problem mamy, wspólnie go nazywamy](#)” w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (karta pracy w

serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/94866900>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Instrukcja: wypisz skojarzenia do wyrazu PROBLEM. W efekcie uczniowie poznają synonimy, wyrazy bliskoznaczne oraz konotacje słowa: problem. Celem ćwiczenia jest zbudowanie definicji pojęcia. Znaczenie słowa mogą sprawdzić w [Słowniku Języka Polskiego PWN](https://sjp.pwn.pl/) (hasła w serwisie: <https://sjp.pwn.pl/>), dostępny online [dostęp: 11. 02. 2022]. Synonimy słowa mogą sprawdzić w [Słowniku Synonimów](https://www.synonimy.pl/) (hasła w serwisie: <https://www.synonimy.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

To ćwiczenie pozwala korzystać uczniom z różnych źródeł informacji. Do dyspozycji mają słowniki, encyklopedie oraz zasoby internetu. Rozwijają tutaj swoje językowe i komunikacyjne zainteresowania, a także pogłębiają kompetencje.

Część 5. Prowadzący/prowadząca zajęcia przedstawia mini-wykład nt. konfliktu. Celem tej części jest udzielenie odpowiedzi na dwa kluczowe pytania: [„Co to jest konflikt?”](#) oraz [„Jak rozwiązać konflikt?”](#) z odniesieniem do prezentacji multimedialnej z wykorzystaniem programu MS PowerPoint. (prezentacja w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/23284500>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Prezentacja multimedialna”.

Po prezentacji następuje krótka sesja pytań i odpowiedzi. Prezentacja jest dostępna na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. W efekcie uczniowie / uczennice / osoby uczące się potrafią samodzielnie wyjaśnić czym jest konflikt oraz jakie są sposoby na poradzenie sobie w trudnej sytuacji konfliktowej.

Część 6. Uczniowie, uczennice współpracują online w małych grupach z wykorzystaniem kart pracy [„Konflikt wnet zażegnamy, bo dobre pomysły mamy!”](#) w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. (karta pracy w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/26832400>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Instrukcja: sformułuj listę pomysłów na rozwiązanie konfliktu opisanego w opowiadaniu. Zapisz swoje propozycje w podpunktach. Możesz także przedstawić pomysły w formie ustnej wypowiedzi lub/i w formie graficznej np. ikony, piktogramy. Efektem tego ćwiczenia jest nabywanie takich umiejętności jak: zadawanie pytań, dostrzeganie problemów, poszukiwanie, selekcjonowanie i gromadzenie informacji potrzebnych do ich rozwiązania, a także planowanie i organizacja działania.

Część 7. Uczniowie, osoby uczące się, uczennice składają ustne sprawozdanie z wykonanego zadania w formie współpracy online. Weryfikacja uzyskanych rezultatów w oparciu o materiał „[Produktywne aspekty płynące z konfliktu](#)” w wersji elektronicznej online udostępniony na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. (materiał w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/75542100>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczyciela”.

Uwzględniając pracę z uczniami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi można założyć, że to ćwiczenie stanowi zadanie dodatkowe, rozszerzenie omawianych treści. Może także stanowić zadanie rozwojowe wykonane samodzielnie w domu lub we współpracy z bliskimi, kolegami, koleżankami.

Część 8. Osoby uczące się współpracują online w małych grupach z wykorzystaniem kart pracy „[Dobrze zadane pytanie, wpływa na konfliktu rozwiązanie](#)” w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. (karta pracy w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/77242700>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Osoba ucząca się wyszukuje w tekście fragmenty według niej najbardziej istotne, niezrozumiałe lub określone przez osobę nauczającą. Instrukcja: wybierz z listy tylko te pytania, które mogą pomóc w rozwikłaniu trudnej sprawy, rozwiązaniu problemu lub konfliktu. Uzasadnij swój wybór na forum klasy. W efekcie będziesz potrafił/potrafiła/potrafiło dokonać rozróżnienia między dobrymi pytaniami otwierającymi komunikację niedyrektywną oraz tymi pytaniami, które zamykają i blokują rozmówcę, a w efekcie zamykają komunikację czyniąc ją dyrektywną.

Część 9. Uczniowie i uczennice z pomocą listy pytań oraz z wykorzystaniem wideocchatu próbują przeprowadzić rozmowę z kolegą/koleżanką mającymi określony problem dążąc tym samym do jego konstruktywnego rozwiązania. Pytanie można zadać w formie pisemnej bądź ustnej. Można także posłużyć się kartą pracy z zapisanymi przykładami pytań otwartych.

Ćwiczenie ma na celu wprowadzenie uczniów w model rozmowy mediacyjnej, skoncentrowanej na poszukiwaniu rozwiązań. W efekcie uczniowie nabędą umiejętność zadawania konstruktywnych pytań. Uwzględniając pracę z uczniami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi można zaproponować dialog wykorzystujący tylko kilka pytań, np. jedno lub dwa eksploatowanymi analogicznie jak

w technice zdartej płyty. Można również pytanie zapisać na tablicy online w różnych przystępnych wersjach do wyboru.

W zakresie poznawczego obszaru rozwoju uczeń osiąga umiejętność konstruowania pytań, dostrzegania problemów, zbierania informacji potrzebnych do ich rozwiązania, projektowania działania, a także rozwiązywania problemów. Ma również świadomość znaczenia otwartego niedyrektywnego dialogu w procesie komunikacji, szczególnie zaś poszukiwania konstruktywnych rozwiązań.

Część 10. Następnie osoby uczące się sprawozdają rezultaty swojej współpracy online. Weryfikacja uzyskanych rezultatów w oparciu o materiał „[Kilka pytań, które mogą pomóc w rozwiązaniu konfliktu](https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/79004000)” (materiał w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/79004000>) oraz „[Kwestionariusz docierania do problemu](https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/63899900)” (materiał w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/63899900>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczyciela” w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej.

Instrukcja: zapoznaj się z materiałami dodatkowymi. W przypadku jakichkolwiek trudności poproś o pomoc nauczyciela/nauczycielkę lub kolegę/koleżankę z klasy. Wybierz kilka pytań spośród zaproponowanych, które w twojej ocenie mogą pomóc w rozwiązaniu problemu. Uzasadnij krótko swój wybór. Uwzględniając pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi ćwiczenie to stanowi rozszerzenie scenariusza i może być potraktowane jako zadanie dodatkowe dla chętnych uczniów.

Część 11. Osoba prowadząca przedstawia mini-wykład nt. mediacji. Celem tej części jest udzielenie odpowiedzi na dwa kluczowe pytania: „[Czym jest mediacja](https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/65528600)” oraz „[Kim jest mediator?](https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/65528600)” z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej stworzonej w programie MS PowerPoint. (prezentacja w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/65528600>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Po prezentacji następuje krótka sesja pytań i odpowiedzi w formie ustnej bądź pisemnej do wyboru lub w trybie Q&A. Prezentacja jest dostępna dla uczniów na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. Materiał zamieszczony w pakiecie „Prezentacja multimedialna”.

W efekcie osoba ucząca się konstruuje wypowiedź, w której wyjaśnia na czym polega mediacja oraz kim jest mediator/mediatorka/osoba mediująca. Może również stosować w swojej wypowiedzi pojęcia: porozumienie, umowa. Znaczenie słów może

sprawdzić w [Encyklopedii PWN](https://encyklopedia.pwn.pl/) (hasła w serwisie: <https://encyklopedia.pwn.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Dzięki temu ćwiczeniu wszyscy uczący się w zespole korzystają z różnych źródeł informacji, np. słowników i encyklopedii w wersji online, ale także – jeśli to możliwe – w wersji drukowanej, przeglądają również rekomendowane otwarte zasoby edukacyjne internetu. Pozwala to na wszechstronny rozwój i wzbogacanie zasobów swojego słownictwa.

Część 12. Wszyscy współpracują online w małych grupach z wykorzystaniem kart pracy [„Pytania w mediacji, są różne na każdej jej stacji”](https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/99973100) w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. (karta pracy w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/99973100>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Instrukcja: przyporządkuj przykładowe pytania do poszczególnych etapów mediacji.

Uwzględniając pracę z uczniami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi wystarczającą aktywnością będzie, jeśli osoby zapoznają się z etapami mediacji i/lub wybranymi pytaniami w mediacji. W efekcie będą mogli/mogły określić poszczególne etapy mediacji w wybranym modelu mediacji oraz dobrać odpowiednie pytania do poszczególnych jej elementów. Na forum odbywa się omówienie rezultatów ćwiczenia w formie ustnej bądź pisemnej z wykorzystaniem trybu Q&A.

Część 13. Ewaluacja zajęć uwzględniająca pracę z uczniami i uczennicami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi. Instrukcja: w formularzu Google udostępnionym Ci przez instruktora zajęć z klasowego konta Google Forms udziel krótkiej informacji zwrotnej na temat uczenia się podczas zajęć.

Pytania otwarte:

- Co najbardziej podobało mi się na dzisiejszych zajęciach?
- Czego potrzebuję więcej, aby zajęcia były dla mnie ciekawsze?
- Jakie elementy zajęć uważam za mało interesujące dla mnie?

Możesz również przygotować ustną informację zwrotną i przekazać ją za pośrednictwem wideochata. Możesz również przygotować pisemną informację zwrotną i wysłać ją za pośrednictwem wiadomości chat.

Część 14. Propozycja dwóch zadań domowych do wyboru uwzględniająca pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi.

Zadanie nr 1. Instrukcja: pobierz ze swojego klasowego konta utworzonego przez wychowawcę na dysku Google Dysk plik pdf zadania domowego. W pliku znajdziesz ćwiczenie: „Czego unikać w trakcie rozwiązywania konfliktu? Błędy

popelniane podczas rozwiazywania konfliktu z wykorzystaniem mediacji”. Zadanie pochodzi z pakietu „Materiały dla ucznia”. Zapoznaj się z treścią dokumentu. Niezrozumiałe dla ciebie wyrazy sprawdź w [Słowniku Języka Polskiego PWN](https://sjp.pwn.pl/) (hasła w serwisie <https://sjp.pwn.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Zadanie nr 2. Instrukcja: pobierz ze swojego klasowego konta utworzonego przez wychowawcę/wychowawczynię na dysku Google Dysk plik pdf zadania domowego. W pliku znajdziesz ćwiczenie: „Jak wykryć konflikt? Test mierzący zachowania i postawy sprzyjające powstawaniu konfliktów”. Zadanie pochodzi z pakietu „Materiały dla ucznia”.

Wykonaj test samodzielnie lub poproś o wsparcie bliską ci osobę. Możesz również skorzystać z indywidualnych konsultacji online z wychowawcą lub wychowawczynią w ustalonym wcześniej terminie.

EWALUACJA ZAJĘĆ

- pisemna konstruktywna informacja zwrotna w Formularzach Google Forms
- ustna/pisemna konstruktywna informacja zwrotna za pośrednictwem wideochata/chata

BIBLIOGRAFIA

1. Borecka-Biernat D., (2010), *Sytuacje konfliktu w środowisku rodzinnym, szkolnym i rówieśniczym*, Warszawa: Wydawnictwo Difin.
2. Cedro A., (2017), *Kłótnia na zgodę: jak się spierać, żeby się zrozumieć*, Kielce: Wydawnictwo Charaktery.
3. Chęłpa S., Witkowski W., (2004), *Psychologia konfliktów*, Wrocław: Wydawnictwo Moderator.
4. Ciechomski M., (2008), *Człowiek człowiekowi człowiekiem... czyli sprawiedliwość naprawcza w szkole*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 4, s. 5-10.
5. Duda A. K., (2019), *Materiały dla uczniów - kandydatów na mediatorów rówieśniczych*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
6. Duda A. K., (2019), *Zarys pracy mediatora szkolnego*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
7. Garstka T., (2012), *Nauczyciele - skutecznymi mediatorami*, „Meritum”, nr 3, s. 30-34.
8. Gordon T., (2012), *Wychowanie bez porażek w praktyce*, Warszawa: Wydawnictwo Pax.
9. Griffin E., (2003), *Podstawy komunikacji społecznej*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
10. King G., (2003), *Umiejętności terapeutyczne nauczyciela*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
11. Koch J., (2004), *O mediacjach i treningu mediacyjnym*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”, nr 435.
12. Kordziński J., (2007), *Mediacja zamiast izolacji*, „Dyrektor Szkoły”, nr 12, s. 13-15.
13. Lewicka-Zelent A., Trojanowska E., (2014), *Szkolny warsztat mediacyjny a przemoc*, „Niebieska Linia”, nr 1/90, s. 27-29.
14. Musiała K., (2010), *Mediacja w komunikacji szkolnej*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 9, s. 6.
15. Polak K., (2008), *Mediacja jako szansa rozwiązania konfliktów szkolnych*, „Wychowanie na Co Dzień”, nr 4-5 (175-176), s. 30-35.
16. Prościak B., (2013), *Szkoła bez agresji. Od mediacyjnego kształcenia do bezkonfliktowego wychowania*, Warszawa: Wydawnictwo Difin.

17. Prusakowski S., (2007), *Pożytki płynące z... konfliktów*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 121-130.
18. Prusakowski S., Bałutowski D., (2007), *Mediacje – szansa dla szkoły*, „Psychologia w Szkole”, nr 3, s. 105–114.
19. Schmidt F., Treidman A., Marvel J., (2010), *Uczeń jako mediator*, Gdynia: Centrum Kształcenia Liderów i Wychowawców im. Pedro Arrupe.
20. Skrzypek M., (2013), *Konflikt jako dobro wspólne*, „Rzeczpospolita”, z dn. 22 X 2013.
21. Taraszkiewicz M., Rose C., (2006), *Atlas efektywnego uczenia (się)*, Warszawa: Wydawnictwo Transfer Learning.
22. Teliszewska A., (2013), *Konflikt asertywnie zażegnany*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 51-56.
23. Telka L., Walczak A., (2009), *Dialog i mediacja w wychowaniu*, „Pedagogika Społeczna”, nr 3-4, s. 7-24.
24. Winnikow D., (2013), *Jak się kłócić?*, „Coaching”, nr 3, s. 79-83.

NETOGRAFIA

1. [Aplikacje do quizów i ankiet na żywo - którą wybrać do szkoły i na warsztaty?](https://otwartzasoby.pl/aplikacje-do-quizow-i-ankiet-na-zywo-ktora-wybrac-do-szkoly-i-na-warsztaty/), artykuł w serwisie: <https://otwartzasoby.pl/aplikacje-do-quizow-i-ankiet-na-zywo-ktora-wybrac-do-szkoly-i-na-warsztaty/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
2. [Badanie „Edukacja zdalna w czasie pandemii](https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/)”, artykuł w serwisie: <https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
3. [Edukacja zdalna](https://blog.ceo.org.pl/edukacja-zdalna/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/edukacja-zdalna/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
4. [Jak angażować uczniów do nauki?](https://blog.ceo.org.pl/jak-angazowac-uczniow-do-nauki/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/jak-angazowac-uczniow-do-nauki/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
5. [Jak się kłócić? Sześć pytań, które skłaniają do refleksji, gdy jesteś w emocjach](https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic/), artykuł w serwisie: <https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
6. [Konflikty między dziećmi w szkole a rola nauczyciela](https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela/), artykuł w serwisie: <https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
7. [Konflikty w szkole, część 2: Konflikt nauczyciel-uczeń, konflikt uczeń-uczeń](https://www.edurada.pl/artykuly/konflikty-w-szkole-cz-c-2-konflikt-nauczyciel-ucze-konflikt-ucze-ucze/), artykuł w serwisie: <https://www.edurada.pl/artykuly/konflikty-w-szkole-cz-c-2-konflikt-nauczyciel-ucze-konflikt-ucze-ucze/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
8. [Metoda WebQuest](https://www.enauczanie.com/metody/wq/), artykuł w serwisie: <https://www.enauczanie.com/metody/wq/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
9. [Metody rozwiązywania sytuacji konfliktowych w szkole](https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl/), artykuł w serwisie: <https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
10. [Mediacje rówieśnicze jako forma rozwiązywania konfliktów w szkole i](https://www.ore.edu.pl/)
11. [przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym uczniów](https://www.ore.edu.pl/), artykuł w serwisie: www.ore.edu.pl, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
12. [Mediacje rówieśnicze](https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesznicze/), artykuł w serwisie: <https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesznicze/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

13. [Mediacje lekiem na konflikty uczniowskie - ale szkoły się ich boją, albo nie znają](https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html), artykuł w serwisie: <https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
14. [Różne oblicza konfliktu w szkole](https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole), artykuł w serwisie: <https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole> , dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
15. [Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych](http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolne_i_w_szkolach_0.pdf), artykuł w serwisie: http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolne_i_w_szkolach_0.pdf , dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
16. [W nauczaniu zdalnym jest ważne przede wszystkim jak, a nie gdzie](https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przed-wszystkim-jak-a-nie-gdzie/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przed-wszystkim-jak-a-nie-gdzie/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
17. [Zdalne lekcje](https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje), artykuł w serwisie: <https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
18. [4 pomysły na angażującą godzinę wychowawczą online](https://cdw.edu.pl/4-pomysly-na-angazujaca-godzine-wychowawcza-online-do-pobrania/), artykuł w serwisie: <https://cdw.edu.pl/4-pomysly-na-angazujaca-godzine-wychowawcza-online-do-pobrania/> dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
19. [7 powodów, dla których warto stosować quizy w klasie?](https://szkolamedialna.pl/7-powodow-dla-ktorych-warto-stosowac-quizy-w-klasie/), artykuł w serwisie: <https://szkolamedialna.pl/7-powodow-dla-ktorych-warto-stosowac-quizy-w-klasie/> dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1 Tekst 1

„Skórka pomarańczy. Krótka historia o dwóch bliźniaczkach, które za wszelką cenę chciały uniknąć konfliktu”

„W małym domku na skraju miasta mieszkały siostry bliźniaczki. Kochały się bardzo i nie wyobrażały sobie życia bez siebie. Pewnego dnia obie w tej samej chwili weszły do kuchni, bo potrzebowały pomarańczy. Niestety, w domu była tylko jedna pomarańcza. Ponieważ nie lubiły się kłócić, postanowiły sprawiedliwie rozwiązać ten problem. Przekroiły pomarańcze na pół.

Ucieszyły się bardzo, że udało im się uniknąć kłótni. Z drugiej strony nie były do końca zadowolone, bo każda dostała tylko połowę tego, czego chciała. Jedna z sióstr wyszła przed dom, usiadła na ławeczce i zaczęła obierać pomarańczę. Kiedy zdjęła już całą skórkę, wyrzuciła ją i zjadła soczysty, słodki miąższ.

Druga siostra została w kuchni. Ona również obrała skórkę z pomarańczy. Kiedy już to zrobiła, wyrzuciła miąższ, a skórkę pokroiła i z cukrem zaczęła kandyzować na patelni. Obie siostry za wszelką cenę chciały uniknąć konfliktu.

Wybrały zgniły kompromis: żadna z nich do końca nie była usatysfakcjonowana tym, co dostała. Gdyby zapytały się o swoje interesy, swoje potrzeby, obie cieszyłyby się wszystkim, czego potrzebowały”.

Instrukcja: Przeczytaj tę krótką historię, a następnie pisemnie odpowiedz na kilka pytań rozwojowych.

Pytania rozwojowe:

- Co czujesz po przeczytaniu historii?
- Kto zyskał, a kto stracił?
- Co zostało uzyskane, a co stracone?
- Jaka mądrość płynie dla Ciebie z tej historii?
- Co weźmiesz dla siebie?
- Co zrobisz już dzisiaj z pozyskaną wiedzą?
- Komu chcesz przesłać tę historię?
- Co mu to da?
- Co zyska dzięki tej wiedzy?

Źródło: Prusakowski S., (2007) *Obustronne straty*, „Psychologia w Szkole”, nr 2.
Materiał zamieszczony w pakiecie „Materiały dla ucznia”.

KARTA PRACY

*Kiedy problem mamy,
wspólnie go nazywamy*

Na promykach słonecznych wypisz skojarzenia do słowa: PROBLEM

PROBLEM

Karta pracy: Kiedy problem mamy, wspólnie go nazywamy. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

KARTA PRACY

**Konflikt wnet zażegnamy,
bo dobre pomysły mamy!**

Ania i Kasia mają ochotę na pomarańczę.
Dziewczynki są dwie, ale owoc jest jeden.
Jakie rozwiązanie zaproponujesz dziewczynkom?
Uzupełnij listę swoimi pomysłami na rozwiązanie tego konfliktu.

POMYSŁY

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Karta pracy: Konflikt wnet zażegnamy, bo dobre pomysły mamy! Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Załącznik 4 Tekst 2

„Produktywne aspekty płynące z konfliktu

- „Omawianie konfliktu zwiększa świadomość członków organizacji i rodzi umiejętność radzenia sobie z kłopotami.
- Konflikt zwiastuje zmiany organizacyjne i przebudowę.
- Konflikt wzmacnia relacje i podnosi morale.
- Konflikt wzmacnia samoświadomość i świadomość innych.
- Konflikt sprzyja rozwojowi osobowości.
- Konflikt przyczynia się do rozwoju psychicznego – jednostki podchodzą do samooceny bardziej wnikliwie i realistycznie.
- Konflikt może być stymulatorem i źródłem radości”.

Źródło: Lewicki R. J., Barry B., Saunders D. M., (2011), *Zasady negocjacji*, Poznań: Wydawnictwo REBIS, s. 36.

KARTA PRACY

**Dobrze zadane pytanie,
wpływa na konfliktu rozwiązanie**

Wybierz tylko te pytania, które w Twoim odczuciu mogą pomóc
w rozwikłaniu trudnej sprawy, rozwiązaniu problemu lub konfliktu

CO SIĘ STAŁO?
KTO JEST WINNY?
O CO CHODZI?
JAK SIĘ Z TYM CZUJESZ?
CO ZROBIŁEŚ/ŁAŚ ŹLE?
JAKA KARA CIĘ ZA TO SPOTKA?
NA CZYM POLEGA PROBLEM?
KOGO JEST TO PROBLEM?
JAK WAŻNE JEST TO W SKALI OD 1 DO 10?
CZEGO NIE WOLNO ROBIĆ, ŻEBY UNIKNĄĆ KARY?
CZY TY ZAWSZE MUSISZ COŚ ZEPSUĆ?
CZY TY NIC NIE UMIESZ DOBRZE ZROBIĆ?
ILE ENERGII MASZ NA ROZWIĄZANIE TEGO PROBLEMU?
PO CO W OGÓLE TO NAPRAWIASZ?
CO SIĘ STANIE, JEŚLI NIC Z TYM NIE ZROBISZ?
CZEGO JUŻ PRÓBOWAŁEŚ/AŚ?
CZY NA PEWNO TO ZROBISZ?
CO CI PRZESZKADZA W ROZWIĄZANIU PROBLEMU?
CZEMU NIE MOŻESZ Z NIKIM SIĘ DOGADAĆ?
DLACZEGO NIKT CIĘ NIE ROZUMIE?
CO MOŻESZ ZROBIĆ, ABY BYŁO LEPIEJ?
KTÓRE ROZWIĄZANIE JEST NAJLEPSZE?
KTÓRE ROZWIĄZANIE JEST NAJGORSZE?
JAKI BĘDZIE TWÓJ PIERWSZY KROK?
KIEDY TO ZROBISZ?

Karta pracy: Dobrze zadane pytanie, wpływa na konfliktu rozwiązanie. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Załącznik 6 Tekst 3

„Kilka pytań, które mogą pomóc w rozwiązaniu konfliktu”

1. „Na czym polega problem?
2. Co sprawia, że jest to problem teraz?
3. Czyj jest to problem?
4. Jak ważne jest to w skali od 1 do 10?
5. Ile energii masz na rozwiązanie tego problemu, w skali od 1 do 10?
6. Jakie są konsekwencje zostawienia sprawy tak jak jest?
7. Czego już próbowałeś?
8. Wyobraź sobie, że problem został rozwiązany. Co byś widział, słyszał i czuł?
9. Co przeszkadza w osiągnięciu tego idealnego stanu?
10. Jaką ponosisz odpowiedzialność za to, co się dzieje?
11. A co dobrego dzieje się w tej sprawie?
12. Wyobraź sobie, że jesteś u szczytu swoich możliwości. Co byś powiedział sobie na temat tego problemu?
13. Jakie istnieją możliwości działania?
14. Jakich kryteriów użyjesz do oceny tych możliwości?
15. Które rozwiązanie wydaje się najlepsze według tych kryteriów?
16. Jaki będzie pierwszy krok?
17. Jaki będzie następny krok?
18. Kiedy to zrobisz?”

Źródło: Rogers J., (2013), *Coaching. Podstawy umiejętności*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, s. 79-82.

„SPRAWA/PROBLEM

POTRZEBY

- Czego w tej sytuacji potrzebuje druga osoba, co jest dla niej ważne?
- Co chciałbyś zmienić?
- Jak chciałbyś to zmienić?
- Dlaczego to jest dla ciebie ważne?
- Czego potrzebujesz, by czuć się zadowolonym?

OBAWY

- Czego w tej sytuacji dana osoba się boi?
- Co jest dla ciebie najtrudniejsze w tej sytuacji?
- Czego się najbardziej obawiasz?
- Co cię najbardziej niepokoi w tej kwestii?
- Czego byś nie chciał, żeby się wydarzyło?

TRUDNOŚCI EMOCJONALNE

- Jakie uczucia mogą mieć wpływ na drugą osobę?
- Jakie uczucia rodzi w tobie ta sytuacja?
- Jak się czujesz?
- Które z tych uczuć jest najsilniejsze?

ZAŁOŻENIA

- Jakie są przekonania drugiej osoby dotyczące moich motywów, zamiarów i intencji w odniesieniu do tej sprawy?
- Jak myślisz, dlaczego tak się zachowuję?
- Jak, według ciebie, potoczy się dalej ta sprawa?
- Jak postrzegasz mój udział w tym problemie?
- Jak myślisz, co mną kieruje?
- Jakie jest moje nastawienie wobec ciebie?

MOŻLIWOŚCI WYBORU

- Jakie rozwiązania tej kwestii widzi druga strona?
- Jakie rozwiązania proponujesz?
- Które z nich będzie najlepsze dla obu stron i dlaczego?

- Które z nich wydaje się niemożliwe do zrealizowania z mojego powodu?
- Które jest najbardziej ryzykowne?

STAN UMYŚLU

- Co druga osoba myśli w sytuacji konfrontacji z problemem?
- Jakie myśli przychodzą ci do głowy w sytuacji, gdy ten problem się pojawia?
- Co aktualnie myślisz, kiedy rozmawiamy?
- Czym to się różni od sytuacji problemowych, w których nie podejmujemy dialogu?
- Jak w tej sytuacji postrzegasz moją osobę?"

Źródło: McKay, Paleg, (2008) za: Kozak A., (2016) *Proces grupowy*, Gliwice:

Wydawnictwo: one press, s. 123-124.

KARTA PRACY

**Pytania w mediacji,
są różne na każdej jej stacji**

Przyporządkuj pytania do poszczególnych etapów mediacji

ETAP MEDIACJI	PRZYKŁADNE PYTANIA
OTWARCIE MEDIACJI	„Z CZYM DO NAS PRZYCHODZISZ?”
ROZMOWA	„CO JEST DLA CIEBIE WAŻNE?”
OKREŚLENIE KWESTII DO ROZWIĄZANIA	„CO MUSIAŁOBY SIĘ STAĆ, ABY ZAAKCEPTOWAĆ TO ROZWIĄZANIE?”
POMYSŁY NA ROZWIĄZANIE SPORU	„JAKIE WIDZISZ INNE SPOSOBY NA ROZWIĄZANIE TEGO PROBLEMU?”
OCENA MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZANIA SPORU	„NA CZYM POLEGA PROBLEM?”
ZAWARCIE UGODY	„CO ZROBISZ, JEŚLI NIE DOJDZIE DO POROZUMIENIA?”
	„CO SIĘ STANIE PO PODPISANIU UGODY?”
	„CO JESZCZE CHCESZ POWIEDZIEĆ?”
	„CZY WSZYSTKO, CO ZOSTAŁO POWIEDZIANE JEST ZROZUMIAŁE?”
	„W JAKI SPOSÓB SIĘ DO CIEBIE ZWRACAĆ?”
	„JAKIE ROZWIĄZANIA PROONUJESZ?”
	„CO O TYM SĄDZISZ?”

Karta pracy: Pytania w mediacji, są różne na każdej jej stacji. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Załącznik 9 Tekst 5

„Jak wykryć konflikt? Test mierzący zachowania i postawy sprzyjające powstawaniu konfliktów”

Test mierzy ogólne zachowania i postawy sprzyjające powstawaniu konfliktów tzw. detektory konfliktu. Chodzi o takie zachowania i postawy uaktywniające się w trudnych sytuacjach, w których panuje niezgodność pomiędzy uczestnikami komunikacji, a ich dążenia nie dadzą się jednocześnie zrealizować lub pogodzić. Zachowania w konflikcie mogą być następujące: rywalizacja, współpraca, kompromis, unikanie, dostosowanie (na podstawie badań Blake'a i Muntona, 1964). Proponowany test ma charakter psychozabawy. Nie należy interpretować wyniku testu jako diagnozy psychologicznej. W tym celu trzeba skonsultować się ze specjalistą posiadającym stosowne uprawnienia do wykonywania badań i diagnoz autoryzowanymi narzędziami psychologicznymi.

Konflikty, kłótnie i pojawienie się problemów wywołuje:

- złośliwy komentarz dotyczący mojej osoby, np. wyglądu, moich rzeczy
- złośliwy komentarz dotyczący tego, co robię, jak się zachowuję, jak pracuję
- wytykanie błędów, mówienie, że robię coś źle, że to nie tak trzeba zrobić, a inaczej
- prowokowanie mnie do zrobienia czegoś, na co nie mam ochoty lub nie lubię tego
- zniecierpliwienie, pospieszanie mnie, poganianie, jak akurat robię coś ważnego
- zwracanie się do mnie bezosobowo, chłodno, oficjalnie, bez uczuć i emocji
- drażliwość, rozdrażnienie, nerwowość, nieprzyjemna atmosfera, zniechęcenie
- brak tolerancji nawet na drobne błędy, upominanie, poprawianie, ulepszanie
- mówienie jak bardzo się różnimy, jak jesteśmy inni, że nie mamy nic wspólnego
- lekceważenie, nie branie mnie pod uwagę, pomijanie mnie, traktowanie jak powietrze
- odrzucanie moich propozycji, pomysłów, rozwiązań, nieakceptowanie mnie
- zarzucanie mi złej woli, nieczystych intencji, złośliwości, ukrytych zamiarów
- brak zaufania, oskarżanie o kłamstwa, oszustwo, nie mówienie prawdy

Załącznik 10 Tekst 6

„Czego unikać w trakcie rozwiązywania konfliktu?

Błędy popełniane podczas rozwiązywania konfliktu z wykorzystaniem mediacji”

Podczas rozwiązywania konfliktu z wykorzystaniem mediacji trzeba unikać:

- prowadzenia śledztwa, dochodzenia, przepytывania
- wyjaśniania, kto zaczął konflikt, drążenia dziury w całym
- zajmowania stanowiska za wybraną osobą, opowiadania się za kimś
- zniecierpliwienia, krzyku, zdenerwowania
- krytykowania, osądzania, oceniania
- obiecywania, pocieszania, nagradzania
- robienia wykładów, jak powinno być
- szukania winy, szukania winnych, wzbudzania poczucia winy
- płakania, litowania się, użalania, biadolenia
- wymuszania czegoś, zastraszania, grożenia, szantażowania
- odwracania uwagi od problemu, rozmawiania o czymś innym
- podawania gotowego rozwiązania, np. przepraszamy się i po sprawie
- moralizowania, prawienia kazań, pouczenia

SCENARIUSZ 2 (Z 3)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klas I-III / I ETAP EDUKACYJNY – edukacja wczesnoszkolna

PROWADZONYCH PRZEZ wychowawcę, pedagoga, osobę mediatora szkolnego, psychologa, doradcę zawodowego, innego nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej

TEMAT: Razem współdziałamy, na problemy sposób mamy, codziennie ze sobą współpracujemy i otwarte pytania formułujemy. Rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem mediacji szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19 w celu zapewnienia dodatkowej opieki i pomocy, wzmacniającej pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

Zgodnie z „Podstawą programową kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej” określoną dla I etapu edukacyjnego: klasy I–III – edukacja wczesnoszkolna cele kształcenia – wymagania ogólne zostały opisane w czterech obszarach rozwojowych dziecka: fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym.

W tym miejscu zostały wybrane te cele, które osoba ucząca się, uczennica, uczeń może próbować osiągnąć w trakcie aktywności zaplanowanych w ramach nabywania umiejętności rozwiązywania konfliktów z wykorzystaniem mediacji rówieśniczych oraz mediacji szkolnych. Są to następujące cele:

1. „W zakresie fizycznego obszaru rozwoju uczeń osiąga umiejętność respektowania przepisów gier, zabaw zespołowych i przepisów poruszania się w miejscach publicznych”.
2. „W zakresie emocjonalnego obszaru rozwoju uczeń osiąga:
 - umiejętność rozpoznawania i rozumienia swoich emocji i uczuć oraz nazywania ich;
 - umiejętność rozpoznawania, rozumienia i nazywania emocji oraz uczuć innych osób; potrzebę tworzenia relacji;
 - umiejętność przedstawiania swych emocji i uczuć przy pomocy prostej wypowiedzi ustnej lub pisemnej, różnorodnych artystycznych form wyrazu;
 - świadomość przeżywanych emocji i umiejętność panowania nad nimi oraz wyrażania ich w sposób umożliwiający współdziałanie w grupie oraz adaptację w nowej grupie;

- umiejętność uświadamiania sobie uczuć przeżywanych przez inne osoby z jednoczesną próbą zrozumienia, dlaczego one występują, a także różnicowania form ich wyrażania w zależności od wieku”.
3. „W zakresie społecznego obszaru rozwoju uczeń osiąga:
- umiejętność nazywania poznanych wartości, oceny postępowania innych ludzi, odwoływania się w ocenie do przyjętych zasad i wartości;
 - umiejętność przyjmowania konsekwencji swojego postępowania;
 - umiejętność tworzenia relacji, współdziałania, współpracy oraz samodzielnej organizacji pracy w małych grupach, w tym organizacji pracy przy wykorzystaniu technologii;
 - umiejętność samodzielnego wyrażania swoich oczekiwań i potrzeb społecznych;
 - umiejętność obdarzania szacunkiem koleżanek, kolegów i osoby dorosłe, w tym starsze oraz okazywania go za pomocą prostych form wyrazu oraz stosownego zachowania;
 - umiejętność dbania o bezpieczeństwo własne i innych uczestników grupy, w tym bezpieczeństwo związane z komunikacją za pomocą nowych technologii oraz bezpieczeństwo uczestnictwa w ruchu drogowym”.
4. „W zakresie poznawczego obszaru rozwoju uczeń osiąga:
- potrzebę i umiejętność samodzielnego, refleksyjnego, logicznego, krytycznego i twórczego myślenia;
 - umiejętność poprawnego posługiwania się językiem polskim w mowie i piśmie, pozwalającą na samodzielną aktywność, komunikację i efektywną naukę;
 - umiejętność stawiania pytań, dostrzegania problemów, zbierania informacji potrzebnych do ich rozwiązania, planowania i organizacji działania, a także rozwiązywania problemów;
 - umiejętność samodzielnej eksploracji świata, rozwiązywania problemów i stosowania nabytych umiejętności w nowych sytuacjach życiowych”.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

Zgodnie z zapisami „Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej”:

„ogólne cele rozwoju ucznia, osiągnane na zakończenie edukacji wczesnoszkolnej, są źródłem celów szczegółowych, opisanych w formie efektów. Uczeń ma je osiągnąć, realizując zadania, wymagające wielokierunkowej aktywności”.

Wymagania szczegółowe, uwzględnione tutaj na rzecz realizacji tematyki rozwiązywania konfliktów z wykorzystaniem mediacji, zostały zaczerpnięte z poszczególnych dyscyplin naukowych, do których przyporządkowano w cytowanym dokumencie efekty kształcenia dla edukacji wczesnoszkolnej.

Traktując to jako konwencję w scenariuszu nie uwzględniono ww. dyscyplin, gdyż podstawowym jest założenie o zintegrowanym charakterze procesów organizowanych na etapie klas I-III.

Osoby uczące się, uczennice, uczeń:

- „słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia; okazuje szacunek wypowiadającej się osobie;
- wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi;
- słucha z uwagą lektur i innych tekstów czytanych przez nauczyciela, uczniów i inne osoby;
- słucha i czeka na swoją kolej, panuje nad chęcią nagłego wypowiedzania się, szczególnie w momencie wskazywania tej potrzeby przez drugą osobę;
- formułuje pytania dotyczące sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia;
- wypowiada się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z przeżyciami, zadaniem, sytuacjami szkolnymi, lekturą czy wydarzeniem kulturalnym;
- układa w formie ustnej opowiadanie oraz składa ustne sprawozdanie z wykonanej pracy;
- dobiera stosowną formę komunikacji werbalnej i własnego zachowania, wyrażającą empatię i szacunek do rozmówcy;
- czyta w skupieniu po cichu teksty zapisane samodzielnie w zeszycie oraz teksty drukowane;
- wyszukuje w tekstach fragmenty według niego najpiękniejsze, najważniejsze, trudne do zrozumienia lub określone przez nauczyciela;

- korzysta z różnych źródeł informacji, np. atlasów, czasopism dla dzieci, słowników i encyklopedii czy zasobów internetu i rozwija swoje zainteresowania;
- wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się;
- przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad;
- ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszenie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne, respektowane przez środowisko szkolne;
- stosuje pojęcia: porozumienie, umowa;
- wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się, w tym przyjmując rolę lidera zespołu i komunikuje się za pomocą nowych technologii;
- stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady netykiety;
- ma świadomość pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka;
- ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem i muzyką; korzysta z narzędzi multimedialnych;
- tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej, np. plakaty, ulotki i inne wytwory;
- posługuje się komputerem lub innym urządzeniem cyfrowym oraz urządzeniami zewnętrznymi przy wykonywaniu zadania;
- korzysta z udostępnionych mu stron i zasobów internetowych;
- współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologię;
- wykorzystuje możliwości technologii do komunikowania się w procesie uczenia się;
- posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami;
- dostrzega, że lepiej poznaje siebie, bardziej się rozwija i czerpie szczęście w relacji z innymi osobami niż w samotności;

- odkrywa, że wspólnota osób której jest członkiem, ustanawia swoje zasady (normy) i oczekuje ich respektowania;
- przestrzega zasad obowiązujących we wspólnocie osób, której jest członkiem”.

METODY PRACY:

- współpraca online w małych zespołach
- współpraca online w parach
- praca samodzielna online
- praca z wykorzystaniem kart pracy w wersji elektronicznej
- praca na wirtualnej tablicy Padlet
- praca na platformie online Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- ewaluacja online z wykorzystaniem Google Forms
- interaktywne ćwiczenia online

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- laptop z dostępem do internetu
- kamera, mikrofon, głośniki, słuchawki
- urządzenie wielofunkcyjne (drukarka, skaner, ksero)
- programy: MS Teams / Zoom / Google Classroom, Padlet
- Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- Formularze Google Forms
- Dokumenty Google Docs

PRZEWIDYWANY CZAS: 90 minut / dwie jednostki lekcyjne

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1. Nauczyciel, nauczycielka wita uczniów. Następuje wprowadzenie do zajęć: przedstawienie tematu, celów zajęć oraz problematyki. Zostaje sprawdzona obecność.

Część 2. Osoby uczące się witają się. Kolejno przedstawiają, co sprawiło im największą radość w minionym tygodniu. W ten sposób budują atmosferę sprzyjającą współpracy na zajęciach. Następuje element integracji w zespole.

Instrukcja: podziel się z nauczycielem i kolegami z klasy swoimi sukcesami, osiągnięciami w zakresie polubownego rozstrzygnięcia konfliktów z wykorzystaniem otwartych pytań stosowanych na poszczególnych etapach mediacji.

Uczniowie dzielą się z wychowawcą/wychowawczynią i kolegami/koleżankami z klasy swoimi obserwacjami nt. dobrze i źle zadanych pytań, które w ich ocenie mogą pomóc lub przeszkodzić w rozwiązaniu trudnej sprawy / problemu / konfliktu.

Możesz również zaprezentować to w formie graficznej. W tym celu wklej na chacie odpowiednią grafikę, ilustrującą Twój sukces. Możesz opisać to ustnym komentarzem lub zaprezentować gestem, mimiką, ruchem. W tym przypadku pamiętaj, aby włączyć kamerę i udostępnić obraz.

Część 3. Osoba prowadząca zajęcia udostępnia klasie do współpracy online w parach dokument Google. W dokumencie znajduje się tekst na temat: „Jak zadawać dobre pytania?. Pytania przydatne podczas rozwiązywania konfliktu z wykorzystaniem mediacji”. Tekst pochodzi z pakietu „Materiały dla ucznia”. Aktywność uwzględniająca pracę z uczniami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi.

Instrukcja: w dokumencie Google udostępnionym Ci przez instruktora/instruktorke zajęć z klasowego konta Google Docs wpisz tekst zgodnie z poleceniem. Twoim zadaniem jest sformułować krótki komentarz, w którym zaproponujesz inne, podobne pytania i przyporządkujesz je do odpowiedniego etapu mediacji w wyznaczonym do tego miejscu.

Pamiętaj o zasadach dobrej współpracy wykonując zadanie w parze z kolegą/koleżanką. Możesz również przygotować ustną informację i przekazać ją nauczycielowi za pośrednictwem wideochata. Możesz również przygotować pisemną notatkę i przekazać ją nauczycielowi za pośrednictwem wiadomości chat.

Część 4. Uczniowie i uczennice w zespole ustalają kontrakt, w którym ujmują istotne dla nich zasady komunikacji w grupie. Określają na czym im zależy, co mogą,

czego potrzebują, a co im przeszkadza. Uczący się/uczące się współpracują online w małych grupach z wykorzystaniem karty pracy „[Kontrakt, czyli ważne zasady dla mnie podczas współpracy](#)” w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (karta pracy w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/62544500>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Instrukcja: wypisz wszystkie zasady ważne dla Ciebie podczas współpracy. Uwzględnij cztery obszary: to, na czym ci zależy, to, co możesz, to, czego potrzebujesz oraz to, co ci przeszkadza.

W efekcie uczniowie i uczennice poznają czym są normy i zasady oraz konsekwencje uczestnictwa w grupie i własnego zachowania w odniesieniu do ustalonych zasad. Osoby uczące się oceniają swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości. Mowa tutaj o takich wartościach jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszanie, uznanie, uczciwość, wdzięczność. Trzeba uwzględnić w tym miejscu także wartości inne, respektowane przez zespół klasowy, środowisko szkolne, społeczność lokalną, mniejszości etniczne, wyznaniowe, seksualne i inne.

Część 5. Następnie na forum online odbywa się omówienie rezultatów ćwiczenia, tj najważniejszych zasad obowiązujących wszystkich podczas współpracy online. Na podstawie zasad wypracowanych przez wszystkich w zespole powstaje jeden wspólny kontrakt. Praca odbywa się zdalnie z wykorzystaniem narzędzia [Padlet](#). (serwis: <https://pl.padlet.com/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Osoby w klasie zamieszczają na wirtualnej ścianie Padletu wybrane zasady i następuje uwspólnianie reguł współpracy online.

Celem ćwiczenia jest rozwijanie umiejętności respektowania przepisów prac zespołowych. Ważna jest także umiejętność rozpoznawania i rozumienia swoich emocji i uczuć oraz nazywania ich. Kolejnym istotnym aspektem jest umiejętność rozpoznawania, rozumienia i nazywania emocji oraz uczuć innych osób. Wpisuje się w to wszystko potrzeba tworzenia i utrzymywania pozytywnych relacji w grupie.

Znaczenie słowa „kontrakt” mogą sprawdzić w [Słowniku Języka Polskiego PWN](#) (hasła w serwisie: <https://sjp.pwn.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Synonimy słowa mogą sprawdzić w [Słowniku Synonimów](#) (hasła w serwisie: <https://www.synonimy.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Dzięki temu ćwiczeniu osoba ucząca się bazuje na różnych źródłach informacji, np. sięga do słowników i encyklopedii oraz zasobów internetu i rozwija swoje językowe i komunikacyjne zainteresowania.

Część 6. Nauczyciel proponuje wszystkim zadanie z podziałem na grupy. Przypisanie do danego zespołu uwzględnia pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi. Wobec czego uczący się zostają podzieleni na sześć zespołów. Instrukcja: każda z waszych grup otrzymuje do wykonania jedno zadanie, które tematycznie powiązane jest z jednym wybranym etapem mediacji. Wybór następuje losowo.

Uczniowie, uczennice, osoby uczące się otrzymują kolejno zadania dla poszczególnych grup w oparciu o typową strukturę procesu mediacji: 1. otwarcie mediacji, 2. rozmowa, 3. określenie kwestii do rozwiązania, 4. pomysły na rozwiązanie sporu, 5. ocena możliwości rozwiązania sporu, 6. zawarcie ugody.

Celem ćwiczenia jest wspólne wypracowanie określonych kwestii i zaprezentowanie ich w formie graficznej na forum klasy. W efekcie uczniowie pogłębiają swoją wiedzę z zakresu procesu mediacji, polubownego rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie w trudnych sytuacjach oraz doskonałą umiejętność komunikacyjne z zakresu zadawania otwartych pytań, a także budowania i utrzymywania relacji opartych na wzajemnym szacunku, zaufaniu, bezstronności.

Część 7. Uczniowie współpracują online w małych zespołach nad stworzeniem plakatu przedstawiającego wybrany etap mediacji. Mają do dyspozycji wybrany program do edycji grafiki online, np. [Piktochart](https://piktochart.com/), [Canva](https://www.canva.com/) lub [VistaCreate](https://create.vista.com/pl/). (serwisy: <https://piktochart.com/>, <https://www.canva.com/>, <https://create.vista.com/pl/>). dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Mogą korzystać z gotowych szablonów dostępnych w programie lub stworzyć od podstaw własny. Dzięki wspólnym działaniom nad projektem graficznym osoby uczące się rozwijają umiejętność tworzenia relacji i współpracy oraz samodzielnej organizacji pracy w małych grupach przy wykorzystaniu technologii komunikacyjno-informacyjnych w obszarze tworzenia obiektów w formacie plakatu/infografiki.

Celem ćwiczenia jest rozwijanie kompetencji uczenia się, czyli samodzielnego organizowania procesu nabywania praktycznych umiejętności w oparciu o uzyskaną wiedzę z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, w tym z wdrażaniem do własnego warsztatu pracy narzędzi do tworzenia interaktywnych obrazów wspierających aktywizację obydwu półkul mózgowych. Osoby uczące się poznają w

praktyce zasady tworzenia intuicyjnych, czytelnych oraz dostępnych obiektów graficznych/infograficznych.

Część 8. Po wykonaniu plakatu uczniowie zapisują go w formacie dokumentu PDF i przesyłają nauczycielowi za pośrednictwem platformy do zdalnej edukacji. Podczas poszczególnych etapów współpracy online nad plakatem osoby uczące się korzystają z indywidualnych konsultacji online z osobą prowadzącą zajęcia.

W efekcie wykorzystują najlepsze możliwości technologii informacyjno-komunikacyjnych do komunikowania się w procesie uczenia się oraz posługują się udostępnioną im technologią zgodnie z umówionymi zasadami.

Część 9. Nauczyciel/nauczycielka wraz z uczniami i uczennicami dokonują na forum omówienia opracowanych projektów w małych grupach. Wszystkie plakaty zostają opublikowane na ścianie udostępnionego uczniom przez nauczyciela [Padletu](https://pl.padlet.com/) (serwis: <https://pl.padlet.com/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022] z zachowaniem kolejnych etapów mediacji: otwarcie mediacji, rozmowa, określenie kwestii do rozwiązania, pomysły na rozwiązanie sporu, ocena możliwości rozwiązania sporu, zawarcie ugody.

Celem ćwiczenia jest zebranie, uporządkowanie i utrwalenie informacji na temat rozwiązywania problemów i konfliktów z wykorzystaniem mediacji szkolnych lub mediacji rówieśniczych. W tym miejscu zostaje ponowne krótkie omówienie procesu mediacji rówieśniczych oraz wyjaśnienie ewentualnych kwestii dotychczas pominiętych lub niedostatecznie omówionych. Osoby uczące się dostają przestrzeń na doprecyzowanie uzyskanej dotychczas wiedzy w obszarze rozwiązywania konfliktów w sposób polubowny.

Część 10. Osoby uczące się mają za zadanie indywidualnie zapoznać się z wybranymi standardami mediacji rekomendowanymi przez Rzecznika Praw Dziecka pt. [„Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych”](#) udostępnionymi im na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. (tekst w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/22955600>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Instrukcja: zapoznaj się ze standardami mediacji rówieśniczych, następnie wykonaj [trzy interaktywne ćwiczenia online do tekstu](#). (ćwiczenia w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/22955600>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. W zakresie poznawczego obszaru rozwoju uczeń, uczennica, osoba ucząca się osiąga

potrzebę i umiejętność samodzielnego, refleksyjnego, logicznego, krytycznego i twórczego myślenia.

Część 11. Osoby uczące się wraz z nauczycielem/nauczycielką wymieniają się odpowiedziami na pytania i ćwiczenia do tekstu na forum wirtualnej klasy. W tym miejscu zostaje stworzona przestrzeń do słuchania i czekania na swoją kolej. Doskonają przy tym kompetencje panowania nad chęcią nagłego wypowiedziania się, szczególnie w momencie wskazywania tej potrzeby przez drugą osobę. Osoby uczące się formułują pytania dotyczące sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia. Wypowiadają się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z zadaniami. Następnie składają ustne bądź pisemne sprawozdanie z wykonanej pracy.

Część 12. Uczniowie weryfikują uzyskane rezultaty w oparciu o materiał [„Zasady i normy obowiązujące w procesie mediacji”](#) dostępny dla uczniów na ZPE. (ćwiczenia w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/73948800>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczyciela”.

Praca indywidualna na platformie online Zintegrowana Platforma Edukacyjna. Uwzględniając pracę z uczniami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi można założyć, że to ćwiczenie stanowi zadanie dodatkowe, rozszerzenie omawianych treści.

Część 13. Ewaluacja zajęć uwzględniająca pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi. Instrukcja: w formularzu Google udostępnionym Ci przez osobę uczącą z klasowego konta Google Forms udziel krótkiej informacji zwrotnej na temat uczenia się podczas zajęć.

Pytania otwarte:

- Co pomagało mi się uczyć na dzisiejszych zajęciach?
- Co przeszkadzało mi w zdobywaniu wiedzy i umiejętności?
- Co podczas zajęć zwróciło moją szczególną uwagę?

Możesz również przygotować ustną informację zwrotną i przekazać ją nauczycielowi za pośrednictwem wideochata. Możesz również przygotować pisemną informację zwrotną i wysłać ją za pośrednictwem wiadomości chat.

Część 14. Propozycja dwóch zadań domowych do wyboru uwzględniająca pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi.

Zadanie nr 1. Instrukcja: pobierz ze swojego klasowego konta utworzonego przez wychowawcę na dysku Google Dysk plik pdf zadania domowego. W pliku znajdziesz ćwiczenie: „Żeby się ze sobą dogadać, kilka sposobów trzeba znać”. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Zapoznaj się z różnymi narzędziami komunikacyjnymi opisanymi w karcie pracy. Możesz również z pomocą rodziców, bliskich, kolegów, koleżanek z klasy przygotować przykładowe zastosowanie pytań otwartych, parafrazy, echa, potwierdzenia, skupiania się na najważniejszym w codziennej komunikacji w swoim najbliższym otoczeniu. Niezrozumiałe dla ciebie wyrazy sprawdź w [Słowniku Języka Polskiego PWN](https://sjp.pwn.pl/) (hasła w serwisie <https://sjp.pwn.pl/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. W przypadku niejasności skonsultuj się z osobą uczącą cię na chacie.

Zadanie nr 2. Instrukcja: pobierz ze swojego klasowego konta utworzonego przez wychowawcę na dysku Google Dysk plik pdf zadania domowego. W pliku znajdziesz ćwiczenie: „Jak się porozumieć ze sobą? Proste ćwiczenie wyjaśniające, dlaczego trudno jest się czasem dogadać z innymi”.

Materiał zamieszczony w pakiecie „Materiały dla ucznia”. Wykonaj ćwiczenie samodzielnie lub poproś o wsparcie bliską ci osobę. Możesz również skorzystać z indywidualnych konsultacji online z nauczycielem w ustalonym wcześniej terminie.

EWALUACJA ZAJĘĆ (sprawdzenie osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia)

- pisemna konstruktywna informacja zwrotna w Formularzach Google Forms
- ustna/pisemna konstruktywna informacja zwrotna za pośrednictwem wideochata/chata

BIBLIOGRAFIA

1. Borecka-Biernat D., (2010), *Sytuacje konfliktu w środowisku rodzinnym, szkolnym i rówieśniczym*, Warszawa: Wydawnictwo Difin.
2. Cedro A., (2017), *Kłótnia na zgodę: jak się spierać, żeby się zrozumieć*, Kielce: Wydawnictwo Charaktery.
3. Chęłpa S., Witkowski W., (2004), *Psychologia konfliktów*, Wrocław: Wydawnictwo Moderator.
4. Ciechomski M., (2008), *Człowiek człowiekowi człowiekiem... czyli sprawiedliwość naprawcza w szkole*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 4, s. 5-10.
5. Duda A. K., (2019), *Materiały dla uczniów - kandydatów na mediatorów rówieśniczych*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
6. Duda A. K., (2019), *Zarys pracy mediatora szkolnego*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
7. Garstka T., (2012), *Nauczyciele - skutecznymi mediatorami*, „Meritum”, nr 3, s. 30-34.
8. Gordon T., (2012), *Wychowanie bez porażek w praktyce*, Warszawa: Wydawnictwo Pax.
9. Griffin E., (2003), *Podstawy komunikacji społecznej*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
10. King G., (2003), *Umiejętności terapeutyczne nauczyciela*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
11. Koch J., (2004), *O mediacjach i treningu mediacyjnym*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”, nr 435.
12. Kordziński J., (2007), *Mediacja zamiast izolacji*, „Dyrektor Szkoły”, nr 12, s. 13-15.
13. Lewicka-Zelent A., Trojanowska E., (2014), *Szkolny warsztat mediacyjny a przemoc*, „Niebieska Linia”, nr 1/90, s. 27-29.
14. Musiała K., (2010), *Mediacja w komunikacji szkolnej*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 9, s. 6.
15. Polak K., (2008), *Mediacja jako szansa rozwiązania konfliktów szkolnych*, „Wychowanie na Co Dzień”, nr 4-5 (175-176), s. 30-35.
16. Prościak B., (2013), *Szkoła bez agresji. Od mediacyjnego kształcenia do bezkonfliktowego wychowania*, Warszawa: Wydawnictwo Difin.

17. Prusakowski S., (2007), *Pożytki płynące z... konfliktów*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 121-130.
18. Prusakowski S., Bałutowski D., (2007), *Mediacje – szansa dla szkoły*, „Psychologia w Szkole”, nr 3, s. 105–114.
19. Schmidt F., Treidman A., Marvel J., (2010), *Uczeń jako mediator*, Gdynia: Centrum Kształcenia Liderów i Wychowawców im. Pedro Arrupe.
20. Skrzypek M., (2013), *Konflikt jako dobro wspólne*, „Rzeczpospolita”, z dn. 22 X 2013.
21. Taraszkiewicz M., Rose C., (2006), *Atlas efektywnego uczenia (się)*, Warszawa: Wydawnictwo Transfer Learning.
22. Teliszewska A., (2013), *Konflikt asertywnie zażegnany*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 51-56.
23. Telka L., Walczak A., (2009), *Dialog i mediacja w wychowaniu*, „Pedagogika Społeczna”, nr 3-4, s. 7-24.
24. Winnikow D., (2013), *Jak się kłócić?*, „Coaching”, nr 3, s. 79-83.

NETOGRAFIA

1. [Aplikacje do quizów i ankiet na żywo - którą wybrać do szkoły i na warsztaty?](https://otwartezasoby.pl/aplikacje-do-quizow-i-ankiet-na-zywo-ktora-wybrac-do-szkoly-i-na-warsztaty/), artykuł w serwisie: <https://otwartezasoby.pl/aplikacje-do-quizow-i-ankiet-na-zywo-ktora-wybrac-do-szkoly-i-na-warsztaty/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
2. [Badanie „Edukacja zdalna w czasie pandemii](https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/)”, artykuł w serwisie: <https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
3. [Edukacja zdalna](https://blog.ceo.org.pl/edukacja-zdalna/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/edukacja-zdalna/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
4. [Jak angażować uczniów do nauki?](https://blog.ceo.org.pl/jak-angazowac-uczniow-do-nauki/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/jak-angazowac-uczniow-do-nauki/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
5. [Jak się kłócić? Sześć pytań, które skłaniają do refleksji, gdy jesteś w emocjach](https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic), artykuł w serwisie: <https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
6. [Konflikty między dziećmi w szkole a rola nauczyciela](https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela), artykuł w serwisie: <https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
7. [Konflikty w szkole, część 2: Konflikt nauczyciel-uczeń, konflikt uczeń-uczeń](https://www.edurada.pl/artykuly/konflikty-w-szkole-cz-c-2-konflikt-nauczyciel-ucze-konflikt-ucze-ucze/), artykuł w serwisie: <https://www.edurada.pl/artykuly/konflikty-w-szkole-cz-c-2-konflikt-nauczyciel-ucze-konflikt-ucze-ucze/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
8. [Metoda WebQuest](https://www.enauczanie.com/metody/wq), artykuł w serwisie: <https://www.enauczanie.com/metody/wq>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
9. [Metody rozwiązywania sytuacji konfliktowych w szkole](https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl), artykuł w serwisie: <https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
10. [Mediacje rówieśnicze jako forma rozwiązywania konfliktów w szkole i](#)
11. [przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym uczniów](http://www.ore.edu.pl), artykuł w serwisie: www.ore.edu.pl, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
12. [Mediacje rówieśnicze](https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesznicze/), artykuł w serwisie: <https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesznicze/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

13. [Mediacje lekiem na konflikty uczniowskie - ale szkoły się ich boją, albo nie znają](https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html), artykuł w serwisie: <https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
14. [Różne oblicza konfliktu w szkole](https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole), artykuł w serwisie: <https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole> , dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
15. [Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych](http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolne_i_w_szkolach_0.pdf), artykuł w serwisie: http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolne_i_w_szkolach_0.pdf , dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
16. [W nauczaniu zdalnym jest ważne przede wszystkim jak, a nie gdzie](https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przedewszystkim-jak-a-nie-gdzie/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przedewszystkim-jak-a-nie-gdzie/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
17. [Zdalne lekcje](https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje), artykuł w serwisie: <https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
18. [4 pomysły na angażującą godzinę wychowawczą online](https://cdw.edu.pl/4-pomysly-na-angazujaca-godzine-wychowawcza-online-do-pobrania/), artykuł w serwisie: <https://cdw.edu.pl/4-pomysly-na-angazujaca-godzine-wychowawcza-online-do-pobrania/> dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
19. [7 powodów, dla których warto stosować quizy w klasie?](https://szkolamedialna.pl/7-powodow-dla-ktorych-warto-stosowac-quizy-w-klasie/), artykuł w serwisie: <https://szkolamedialna.pl/7-powodow-dla-ktorych-warto-stosowac-quizy-w-klasie/> dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1 Tekst 1

„Jak zadawać dobre pytania?. Pytania przydatne podczas rozwiązywania konfliktu z wykorzystaniem mediacji”

Wykorzystanie w trudnych sytuacjach oraz w procesie mediacji dobrych pytań zwiększa jej efektywność. Dobre pytania mają wpływ na jakość komunikacji.

Zastanów się i powiedz w kilku zdaniach, jak rozumiesz następujące stwierdzenie:

„Zadając pytania, warto pamiętać o kilku zasadach. Przede wszystkim ważne jest nie tylko to, o co się pyta, ale także, jak to się robi”.

1. ROZPOCZĘCIE LUB OTWARCIE MEDIACJI: „Czy wyrażacie zgodę na udział w mediacji?”; „Czy zgadzacie się na przestrzeganie reguł zachowania podczas mediacji?”; „Jakie zasady chcecie uwzględnić podczas spotkania?”; „W jaki sposób się do Ciebie zwracać?”; „Czy wszystko, co zostało powiedziane jest zrozumiałe?”.
2. ROZMOWA (DIALOG) STRON: „Kto z Was chciałby zacząć jako pierwszy?”; „Z czym do nas przychodzisz?”; „Co chcesz osiągnąć dzięki mediacji?”; „Jak doszło do sporu między Wami?”; „Dlaczego tak uważasz?”; „Jakie obawy masz w związku z zaistniałą sytuacją?”; „Co jeszcze chcesz powiedzieć?”.
3. OKREŚLENIE KWESTII DO ROZWIĄZANIA: „Na czym polega problem?”; „Czego chcesz?”; „Co jest dla Ciebie ważne?”; „Co chcesz zrobić z tym problemem?”; „Jak widzisz możliwość rozwiązania tego sporu?”; „Jakie kroki możesz podjąć, aby...”.
4. GENEROWANIE PROPOZYCJI ROZWIĄZANIA SPORU: „Jakie rozwiązania proponujesz?”; „Jakie widzisz inne sposoby na rozwiązanie tego problemu?”.
5. OCENA MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZANIA SPORU: „Co o tym sądzisz?”; „Co musiałoby się stać, aby zaakceptować to rozwiązanie?”.
6. ZAWARCIE UGODY: „Co się stanie po podpisaniu ugody?”; „Co zrobisz, jeśli nie dojdzie do porozumienia?”; „Jak będziecie się czuli po podpisaniu ugody?”; „Czy uznajemy, że porozumienie zostało osiągnięte?”.

Źródło: opracowanie własne. Tekst zamieszczony w pakiecie „Materiały dla ucznia”.

KARTA PRACY

Kontrakt, czyli ważne zasady dla mnie podczas współpracy

Wypisz wszystkie zasady ważne dla Ciebie podczas współpracy

Mogę...

Zależy mi na...

Potrzebuję...

Przeszkadza mi, gdy...

The illustration features two children engaged in creative activities. On the right, a young boy with dark hair, wearing a red t-shirt and dark shorts, is sitting on the floor. He is holding a black marker and looking towards the left. Next to him is a paint palette with several colored dots. On the left, a young girl with dark hair tied back, wearing an orange dress with a ruffled collar, is sitting on the floor. She is holding a black marker and looking down at a drawing she is making on the floor, which consists of some red scribbles and a cloud-like shape. The entire scene is set against a white background with a blue border. There are four paperclip icons: one in the top-left corner, one in the top-right corner, one in the bottom-left corner, and one in the bottom-right corner.

Karta pracy: Kontrakt, czyli ważne zasady dla mnie podczas współpracy. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Załącznik 3 Tekst 2

„Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej”

„Szkoła jest swoistym laboratorium, w którym kształtuje się wiedza oraz umiejętności społeczne dzieci i młodzieży. Jest też jednym z miejsc, gdzie w sposób nieunikniony stykamy się ze „światem konfliktów” (...)

„Alternatywną metodą dla tradycyjnych sposobów rozstrzygnięcia sporów jest mediacja. Przez mediację rozumie się dobrowolny i poufny proces, w którym fachowo przygotowana, niezależna i bezstronna osoba, za zgodą stron, pomaga im poradzić sobie z konfliktem.

Mediacja pozwala określić kwestie sporne, pokonać bariery komunikacyjne, opracować propozycje rozwiązań i, jeśli taka jest wola stron, zawrzeć wzajemnie satysfakcjonujące porozumienie. Siłą mediacji jest rozmowa skonfliktowanych stron o tym co dzieli, wspólne poszukiwanie rozwiązań oraz świadome przyjęcie odpowiedzialności za wypracowane porozumienie. Mediacja chroni prawa i interesy stron konfliktu” (...)

Definicja:

„**Mediacja rówieśnicza** - to dobrowolne i poufne poszukiwanie rozwiązania konfliktu między uczniami, w obecności dwóch bezstronnych i neutralnych mediatorów – uczniów, przygotowanych do prowadzenia mediacji rówieśniczej. Konflikty te dotyczą spraw związanych z relacjami między uczniami”.

„**Mediacja szkolna** - to dobrowolne i poufne poszukiwanie rozwiązania sporu pomiędzy stronami konfliktu w obecności bezstronnego i neutralnego mediatora. Konflikty te dotyczą spraw związanych z relacjami międzyludzkimi i/lub działalnością statutową szkoły. Stronami konfliktu mogą być: nauczyciele, dyrektor, pozostali pracownicy szkoły, uczniowie, rodzice”.

„**Mediator rówieśniczy** – to uczeń przeszkolony w zakresie mediacji, cieszący się zaufaniem i autorytetem wśród uczniów”.

„**Mediator szkolny** - to osoba dorosła, np.: pedagog, psycholog, nauczyciel, inny pracownik szkoły, przeszkolona w zakresie mediacji, ciesząca się autorytetem i zaufaniem w środowisku szkolnym. Wskazane jest, aby był opiekunem mediatorów rówieśniczych i posiadał kompetencje edukatora mediacji.”

(...) „Mając na uwadze konieczność budowania bezpiecznej i przyjaznej dzieciom szkoły, stworzenia warunków dla rozwoju kompetencji społecznych uczniów, nabycia

przez nich umiejętności radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych, proponuje się wprowadzenie mediacji rówieśniczej do szkół i innych placówek oświatowych według poniższych standardów”.(...)

Standard 1

„(...) Miejscem prowadzenia mediacji rówieśniczej powinno być wydzielone neutralne pomieszczenie na terenie szkoły/placówki oświatowej, gwarantujące spokój i poczucie bezpieczeństwa uczniów oraz zachowanie poufności mediacji.

Standard 2

Prowadzenie mediacji rówieśniczej nie może zakłócać organizacji pracy szkoły/placówki oświatowej.

Standard 3

Potrzebę przeprowadzenia mediacji rówieśniczej mogą zgłaszać: uczniowie – strony konfliktu, inni uczniowie, wychowawca lub inny nauczyciel, pedagog, psycholog, dyrektor albo inny pracownik szkoły/placówki oświatowej lub rodzic. Zgłoszenie można kierować do: mediatora rówieśniczego, opiekuna mediatorów rówieśniczych, mediatora szkolnego oraz każdego pracownika szkoły/placówki oświatowej.

Standard 4

Opiekun mediatorów rówieśniczych koordynuje pracę i wspomaga mediatorów rówieśniczych na każdym etapie mediacji (przygotowania i prowadzenia oraz dokumentowania), a także – w razie potrzeby – po jej zakończeniu.

Standard 5

Opiekun mediatorów rówieśniczych kwalifikując sprawy uczniów do mediacji rówieśniczej, bierze pod uwagę rodzaj konfliktu i gotowość uczniów do udziału w mediacji, kompetencje mediatorów rówieśniczych oraz przepisy prawa.

Standard 6

Mediację rówieśniczą prowadzi dwóch mediatorów - uczniów.

Standard 7

Procedura mediacji rówieśniczej obejmuje następujące etapy:

- kwalifikacja sprawy do mediacji i wybór mediatorów (dokonuje opiekun mediatorów rówieśniczych; uczniowie – strony konfliktu mogą także wskazać mediatorów);
- spotkania wstępne z każdą ze stron (przeprowadzają mediatorzy rówieśniczy);

- wspólna sesja mediatorów rówieśniczych i stron (wspólna sesja może obejmować kilka spotkań);
- zakończenie mediacji (zawarcie porozumienia, opracowanie treści ugody i jej podpisanie, sporządzenie sprawozdania z przebiegu mediacji; w przypadku braku porozumienia informację o tym należy zamieścić w sprawozdaniu);
- spotkania o charakterze superwizyjnym opiekuna mediatorów rówieśniczych z mediatorami prowadzącymi mediację – w razie potrzeby na każdym jej etapie;
- wprowadzenie w życie warunków ugody.

Standard 8

W mediacji obowiązują następujące zasady:

- dobrowolność - uczniowie z własnej woli przychodzą na mediację, w każdej chwili mogą od niej odstąpić;
- bezstronność - mediatorzy rówieśniczy nie opowiadają się po żadnej ze stron konfliktu;
- neutralność - mediatorzy rówieśniczy wspierają uczniów w znalezieniu rozwiązania konfliktu, nie narzucają rozwiązań;
- poufność – mediatorzy rówieśniczy są zobowiązani do zachowania w tajemnicy informacji uzyskanych w toku mediacji;
- akceptowalność - uczniowie akceptują zasady mediacji i osoby mediatorów rówieśniczych, w uzasadnionych przypadkach mają prawo zmienić mediatora/mediatorów na każdym etapie mediacji. Mediator rówieśniczy w uzasadnionych przypadkach może także zrezygnować z prowadzenia mediacji.

Standard 9

Opiekun mediatorów rówieśniczych przechowuje dokumentację z przebiegu mediacji rówieśniczej w sposób zapewniający poufność mediacji i ochronę danych osobowych uczniów uczestniczących w mediacji.” (...)

Źródło : *Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych*, Rzecznik Praw Dziecka, Warszawa, listopad 2017 r.

Załącznik 4 Ćwiczenie interaktywne 1

Dopasuj odpowiedzi w pary.

Mediacja rówieśnicza	to dobrowolne i poufne poszukiwanie rozwiązania konfliktu między uczniami, w obecności dwóch bezstronnych i neutralnych mediatorów – uczniów, przygotowanych do prowadzenia mediacji rówieśniczej. Konflikty te dotyczą spraw związanych z relacjami między uczniami.
Mediacja szkolna	to dobrowolne i poufne poszukiwanie rozwiązania sporu pomiędzy stronami konfliktu w obecności bezstronnego i neutralnego mediatora. Konflikty te dotyczą spraw związanych z relacjami międzyludzkimi i/lub działalnością statutową szkoły. Stronami konfliktu mogą być: nauczyciele, dyrektor, pozostali pracownicy szkoły, uczniowie, rodzice.
Mediator rówieśniczy	to uczeń przeszkolony w zakresie mediacji, cieszący się zaufaniem i autorytetem wśród uczniów.
Mediator szkolny	to osoba dorosła, np.: pedagog, psycholog, nauczyciel, inny pracownik szkoły, przeszkolona w zakresie mediacji, ciesząca się autorytetem i zaufaniem w środowisku szkolnym. Wskazane jest, aby był opiekunem mediatorów rówieśniczych i posiadał kompetencje edukatora mediacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych*, Rzecznik Praw Dziecka, Warszawa, listopad 2017 r.

Załącznik 6 Ćwiczenie interaktywne 3

Jakie zasady obowiązują w mediacji rówieśniczej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych*, Rzecznik Praw Dziecka, Warszawa, listopad 2017 r.

DOBROWOLNOŚĆ

„Mediacja jest dobrowolna”. Tak określa ustawodawca w art. 183 kpc jedną z podstawowych zasad postępowania mediacyjnego. Oznacza to, że proces mediacji nie może zostać nikomu narzucony siłą. Strony podejmują próbę alternatywnego rozstrzygnięcia sporu przy udziale mediatora, wyrażając na piśmie swoją zgodę na przystąpienie do mediacji. Odebranie tego dokumentu jest obowiązkiem mediatora. Jakakolwiek presja wywierana przez mediatora w celu nakłonienia stron do udziału w mediacji nie powinna mieć nigdy miejsca.

BEZSTRONNOŚĆ

Z kolei zapis art. 183 kpc mówi: „Mediator powinien zachować bezstronność przy prowadzeniu mediacji”. Należy rozumieć to w ten sposób, że strony w mediacji mają równe prawa, w związku z czym powinny być traktowane jednakowo. Mediator nie może opowiedzieć się po żadnej ze stron, a jego rola ogranicza się do pilnowania procedury. Tym samym niedopuszczalne jest wyróżnienie którejkolwiek ze stron sporu.

NEUTRALNOŚĆ

Zasada neutralności wskazuje na to, że rozwiązanie sporu należy wyłącznie do stron. Mediator jest osobą neutralną, co do przedmiotu sporu oraz znalezionych rozwiązań. Nie narzuca nikomu swojego światopoglądu i wartości, nie podaje rozwiązań, nie sugeruje, nie ocenia, nie doradza.

POUFNOŚĆ

Poruszane podczas posiedzenia mediacyjnego kwestie mają charakter poufny. Mówi o tym 183§ 1 kpc „Postępowanie mediacyjne nie jest jawne” oraz dalej „mediator jest obowiązany zachować w tajemnicy fakty, o których dowiedział się w

związku z prowadzeniem mediacji, chyba że strony zwolnią go z tego obowiązku”. Wydarzenia mające miejsce podczas postępowania mediacyjnego nie stanowią przedmiotu ujawnienia. Oznacza to, że, mediator nie rozpowszechnia nigdzie informacji o przebiegu mediacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: R. Cebula, *Mediacja w polskim prawie cywilnym*, Warszawa 2012 oraz R. Morek, *Mediacja w sprawach cywilnych*, Warszawa 2012 także: Standardy prowadzenia mediacji i postępowania mediatora uchwalone 26 czerwca 2006 roku przez Społeczną Radę ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości. Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczyciela”.

KARTA PRACY

**Żeby się ze sobą dogadać,
kilka sposobów trzeba znać**

Zastosuj w trudnej sytuacji konfliktu:

PYTANIA OTWARTE
KTO, CO, KIEDY, JAK, GDZIE,
PO CO, W JAKI SPOSÓB

POTWIERDZANIE
SYGNAŁY SŁOWNE I GESTY SŁUCHANIA
I ROZUMIENIA ROZMÓWCY

PARAFRAZA
POWTARZANIE SWOIMI SŁOWAMI
FRAGMENTÓW WYPOWIEDZI ROZMÓWCY

ECHO
POWTARZANIE NIEMAL CAŁKOWICIE
WIERNIE SŁÓW ROZMÓWCY

SKUPIANIE SIĘ NA NAJWAŻNIEJSZYM
SKONCENTROWANIE SIĘ
NA SPRAWIE NAJWAŻNIEJSZEJ

Karta pracy: Żeby się ze sobą dogadać, kilka sposobów trzeba znać. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Załącznik 9 Tekst 4

„Jak się porozumieć ze sobą? Proste ćwiczenie wyjaśniające, dlaczego trudno jest się czasem dogadać z innymi”

„Pomyśl o trzech osobach, z którymi jest ci trudno się dogadać – może to być ktoś z rodziny, przyjaciel, kolega, znajomy. Poniżej zapisz ich imiona i cechę, jaka według ciebie charakteryzuje daną osobę.

Przyjrzyj się atrybutom, jakie nadałeś tym osobom, i zastanów się, jakie ich zachowania i słowa kryją się za tymi cechami. Co konkretnie spostrzegasz? Skup się na faktach, doprecyzuj swoją wypowiedź i pamiętaj, żeby wyrazić się jasno i jak najprościej”.

Osoba 1

- spostrzeżenie:
- cecha osoby:
- moja potrzeba:

Osoba 2

- spostrzeżenie:
- cecha osoby:
- moja potrzeba:

Osoba 3

- spostrzeżenie:
- cecha osoby:
- moja potrzeba:

Uczeń 1

- spostrzeżenie:
- cecha ucznia:
- moja potrzeba:

Uczeń 2

- spostrzeżenie:
- cecha ucznia:
- moja potrzeba:

Uczeń 3

- spostrzeżenie:
- cecha ucznia:
- moja potrzeba:

Źródło: „Coaching” 2013, nr 2 (17), s. 84. Materiał zamieszczony w pakiecie „Materiały dla ucznia”.

SCENARIUSZ 3 (Z 3)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klas I-III / I ETAP EDUKACYJNY – edukacja wczesnoszkolna

PROWADZONYCH PRZEZ wychowawcę, pedagoga, osobę mediatora szkolnego, psychologa, doradcę zawodowego, innego nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej

TEMAT: Razem współdziałamy, na problemy sposób mamy, każdy konflikt rozpracujemy, bo mediacje w praktyce stosujemy. Rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem mediacji szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19 w celu zapewnienia dodatkowej opieki i pomocy, wzmacniającej pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

Zgodnie z „Podstawą programową kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej” określoną dla I etapu edukacyjnego: klasy I-III – edukacja wczesnoszkolna cele kształcenia – wymagania ogólne zostały opisane w czterech obszarach rozwojowych dziecka: fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym.

W tym miejscu zostały wybrane te cele, które osoba ucząca się może próbować osiągnąć w trakcie aktywności zaplanowanych w ramach nabywania umiejętności rozwiązywania konfliktów z wykorzystaniem mediacji rówieśniczych oraz mediacji szkolnych. Są to następujące cele:

1. „W zakresie fizycznego obszaru rozwoju uczeń osiąga umiejętność respektowania przepisów gier, zabaw zespołowych i przepisów poruszania się w miejscach publicznych”.
2. „W zakresie emocjonalnego obszaru rozwoju uczeń osiąga:
 - umiejętność rozpoznawania i rozumienia swoich emocji i uczuć oraz nazywania ich;
 - umiejętność rozpoznawania, rozumienia i nazywania emocji oraz uczuć innych osób; potrzebę tworzenia relacji;
 - umiejętność przedstawiania swych emocji i uczuć przy pomocy prostej wypowiedzi ustnej lub pisemnej, różnorodnych artystycznych form wyrazu;
 - świadomość przeżywanych emocji i umiejętność panowania nad nimi oraz wyrażania ich w sposób umożliwiający współdziałanie w grupie oraz adaptację w nowej grupie;

- umiejętność uświadamiania sobie uczuć przeżywanych przez inne osoby z jednoczesną próbą zrozumienia, dlaczego one występują, a także różnicowania form ich wyrażania w zależności od wieku”
3. „W zakresie społecznego obszaru rozwoju uczeń osiąga:
- umiejętność nazywania poznanych wartości, oceny postępowania innych ludzi, odwoływania się w ocenie do przyjętych zasad i wartości;
 - umiejętność przyjmowania konsekwencji swojego postępowania;
 - umiejętność tworzenia relacji, współdziałania, współpracy oraz samodzielnej organizacji pracy w małych grupach, w tym organizacji pracy przy wykorzystaniu technologii;
 - umiejętność samodzielnego wyrażania swoich oczekiwań i potrzeb społecznych;
 - umiejętność obdarzania szacunkiem koleżanek, kolegów i osoby dorosłe, w tym starsze oraz okazywania go za pomocą prostych form wyrazu oraz stosownego zachowania;
 - umiejętność dbania o bezpieczeństwo własne i innych uczestników grupy, w tym bezpieczeństwo związane z komunikacją za pomocą nowych technologii oraz bezpieczeństwo uczestnictwa w ruchu drogowym”.
4. „W zakresie poznawczego obszaru rozwoju uczeń osiąga:
- potrzebę i umiejętność samodzielnego, refleksyjnego, logicznego, krytycznego i twórczego myślenia;
 - umiejętność poprawnego posługiwania się językiem polskim w mowie i piśmie, pozwalającą na samodzielną aktywność, komunikację i efektywną naukę;
 - umiejętność stawiania pytań, dostrzegania problemów, zbierania informacji potrzebnych do ich rozwiązania, planowania i organizacji działania, a także rozwiązywania problemów;
 - umiejętność samodzielnej eksploracji świata, rozwiązywania problemów i stosowania nabytych umiejętności w nowych sytuacjach życiowych”.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

Zgodnie z zapisami „Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej”: „ogólne cele rozwoju ucznia, osiągnięte na zakończenie edukacji wczesnoszkolnej, są źródłem celów szczegółowych, opisanych w formie efektów.

Uczeń ma je osiągać, realizując zadania, wymagające wielokierunkowej aktywności”. Wymagania szczegółowe, uwzględnione tutaj na rzecz realizacji tematyki rozwiązywania konfliktów z wykorzystaniem mediacji, zostały zaczerpnięte z poszczególnych dyscyplin naukowych, do których przyporządkowano w cytowanym dokumencie efekty kształcenia dla edukacji wczesnoszkolnej.

Traktując to jako konwencję w scenariuszu nie uwzględniono ww. dyscyplin, gdyż podstawowym jest założenie o zintegrowanym charakterze procesów organizowanych na etapie klas I-III.

Uczeń, uczennica, osoby uczące się:

- „słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia; okazuje szacunek wypowiadającej się osobie;
- wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi;
- słucha z uwagą lektur i innych tekstów czytanych przez nauczyciela, uczniów i inne osoby;
- słucha i czeka na swoją kolej, panuje nad chęcią nagłego wypowiedziania się, szczególnie w momencie wskazywania tej potrzeby przez drugą osobę;
- formułuje pytania dotyczące sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia;
- wypowiada się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z przeżyciami, zadaniem, sytuacjami szkolnymi, lekturą czy wydarzeniem kulturalnym;
- układa w formie ustnej opowiadanie oraz składa ustne sprawozdanie z wykonanej pracy;
- dobiera stosowną formę komunikacji werbalnej i własnego zachowania, wyrażającą empatię i szacunek do rozmówcy;
- czyta w skupieniu po cichu teksty zapisane samodzielnie w zeszycie oraz teksty drukowane;
- wyszukuje w tekstach fragmenty według niego najpiękniejsze, najważniejsze, trudne do zrozumienia lub określone przez nauczyciela;

- korzysta z różnych źródeł informacji, np. atlasów, czasopism dla dzieci, słowników i encyklopedii czy zasobów internetu i rozwija swoje zainteresowania;
- wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się;
- przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad;
- ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszenie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne, respektowane przez środowisko szkolne;
- stosuje pojęcia: porozumienie, umowa;
- wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się, w tym przyjmując rolę lidera zespołu i komunikuje się za pomocą nowych technologii;
- stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady netykiety;
- ma świadomość pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka;
- ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem i muzyką; korzysta z narzędzi multimedialnych;
- tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej, np. plakaty, ulotki i inne wytwory;
- posługuje się komputerem lub innym urządzeniem cyfrowym oraz urządzeniami zewnętrznymi przy wykonywaniu zadania;
- korzysta z udostępnionych mu stron i zasobów internetowych;
- współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologię;
- wykorzystuje możliwości technologii do komunikowania się w procesie uczenia się;
- posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami;
- dostrzega, że lepiej poznaje siebie, bardziej się rozwija i czerpie szczęście w relacji z innymi osobami niż w samotności;

- odkrywa, że wspólnota osób której jest członkiem, ustanawia swoje zasady (normy) i oczekuje ich respektowania;
- przestrzega zasad obowiązujących we wspólnocie osób, której jest członkiem”.

METODY PRACY:

- współpraca online w małych zespołach
- współpraca online w parach
- praca samodzielna online
- praca z wykorzystaniem kart pracy w wersji elektronicznej
- praca na platformie online Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- ewaluacja online z wykorzystaniem Google Forms
- mapa myśli online z wykorzystaniem narzędzia Coggle
- metoda ulotki online z wykorzystaniem edytora grafiki
- symulacje online z wykorzystaniem wideokonferencji
- prezentacja z wykorzystaniem aplikacji Mentimeter

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- laptop z dostępem do internetu
- kamera, mikrofon, głośniki, słuchawki
- urządzenie wielofunkcyjne (drukarka, skaner, ksero)
- programy: MS Teams / Zoom / Google Classroom, Coggle, Mentimeter
- program do edycji grafiki online, np. Piktochart, Canva lub VistaCreate
- Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- Formularze Google Forms
- Dokumenty Google Docs

PRZEWIDYWANY CZAS: 90 minut / dwie jednostki lekcyjne

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1. Osoba prowadząca wita uczniów. Następuje wprowadzenie do zajęć: przedstawienie tematu, celów zajęć oraz problematyki. Zostaje sprawdzona obecność.

Część 2. Osoby uczące się witają się. Kolejno przedstawiają, co sprawiło im największą radość w minionym tygodniu. W ten sposób budują atmosferę sprzyjającą współpracy na zajęciach. To właściwy moment na integrację zespołu klasowego.

Instrukcja: podziel się z osobami w klasie swoimi sukcesami, osiągnięciami w zakresie stosowania w codziennej komunikacji sposobów, które pomagają „dogadać się”. Uczniowie, uczennice wskazują wybrane narzędzia komunikacyjne, które mogą również przydać się podczas prowadzenia mediacji i rozwiązywania problemów, konfliktów.

Osoby uczące się dzielą się z pozostałymi osobami w wirtualnej klasie swoimi obserwacjami nt. zastosowania pytań otwartych, parafrazy, echa, potwierdzania, skupiania się na najważniejszym w codziennej komunikacji w swoim najbliższym otoczeniu: z rodzicami, rodzeństwem, kolegami i koleżankami, znajomymi.

Część 3. Osoba prowadząca zajęcia wprowadza uczniów, uczennice w problematykę symulacji online mediacji rówieśniczych. Podstawowa tematyka w tym zakresie została omówiona już wcześniej podczas indywidualnych konsultacji online z nauczycielem w ustalonych terminach.

Instrukcja: przygotuj się do prowadzenia symulacji online mediacji rówieśniczych. Możesz w tym celu zapoznać się z pytaniami zawartymi w materiale [„Kwestionariuszu docierania do problemu”](#) w wersji elektronicznej online udostępnionym na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (materiał w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/63899900>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczyciela”. Praca indywidualna na platformie online Zintegrowana Platforma Edukacyjna.

Część 4. Osoby uczące się szukają rozwiązania na postawiony problem: „Jakie pytanie zastosuję podczas mediacji rówieśniczej?”. W tym celu wpisują swoją odpowiedź w formularzu aplikacji [Mentimeter](https://www.mentimeter.com/) (serwis: <https://www.mentimeter.com/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Przykłady pochodzą z materiału „Kwestionariusz docierania do problemu”.

Link do formularza Mentimeter generuje nauczyciel/nauczycielka prowadzący zajęcia i udostępnia go swoim podopiecznym na chacie zintegrowanym ze zdalną

platformą edukacyjną, na której odbywają się zajęcia. Wyniki pojawiają się w czasie rzeczywistym w formie interaktywnej prezentacji udostępnionej grupie przez osobę nauczającą.

W efekcie tego ćwiczenia uczennica/uczeń sprawnie i z zainteresowaniem korzysta z udostępnionych mu stron i zasobów internetowych. Ponadto współpracuje z innymi osobami w zespole, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami. Swoje działania wspiera wykorzystując interaktywne narzędzia oraz wykorzystując możliwości mobilne do komunikowania się w procesie uczenia się.

Część 5. Osoba ucząca nawiązuje do informacji z poprzednich zajęć. Osoby w zespole przypominają sobie ustalony wcześniej „Kontrakt, czyli ważne zasady dla mnie podczas współpracy”. Wówczas ujęły w dokumencie istotne dla nich zasady komunikacji w grupie. Określiły również: na czym im zależy, co mogą, czego potrzebują, a co im przeszkadza w zespołowej komunikacji współpracy w szkole.

Osoby uczące się współpracują online w małych grupach z wykorzystaniem karty pracy „[Kontrakt, czyli ważne zasady dla mnie podczas współpracy](#)” w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (karta pracy w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/62544500>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

W efekcie osoby w grupie utrwalają wiedzę na temat tego, czym są normy i zasady, a także konsekwencje uczestnictwa w zespole i własnego w nim postępowania w stosunku do ustalonych norm. Osoby uczące się oceniają swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości. Te wartości to między innymi: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszenie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne, respektowane przez środowisko szkolne oraz przez osoby reprezentujące grupy mniejszościowe w klasie/szkole.

Część 6. W tym miejscu odbywa się symulacja mediacji rówieśniczych online z wykorzystaniem wideokonferencji. Osoby uczące się prezentują scenki mediacyjne omówione wcześniej w trakcie indywidualnych konsultacji online z wychowawcą/wychowawczynią.

Instrukcja: wejdź w rolę jednej ze skonfliktowanych stron lub mediatora/mediatorki rówieśniczego/rówieśniczej lub osoby mediującej, wspierającej proces rozwiązania konfliktu i wypracowania wspólnego satysfakcjonującego

rozwiązania. Możesz korzystać z karty pracy [„Pytania w mediacji, są różne na każdej jej stacji”](#) w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. (karta pracy w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/99973100>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Celem symulacji mediacji rówieśniczych online jest wsparcie osób w osiągnięciu przez nie świadomości w obszarze przeżywanych emocji oraz kompetencji panowania nad nimi. Ważnym aspektem jest umiejętność wyrażania uczuć w sposób umożliwiający współdziałanie oraz adaptację w nowej grupie.

Ważna jest również umiejętność uświadamiania sobie uczuć przeżywanych przez inne osoby z jednoczesną próbą zrozumienia, dlaczego one występują. W zakresie społecznego obszaru rozwoju osoby w klasie osiągają umiejętność nazywania poznanych wartości, oceny postępowania innych ludzi, odwoływania się w ocenie do przyjętych zasad i wartości.

W efekcie uczniowie rozwijają swoje kompetencje komunikacyjne, zgodnie z zapisami podstawy programowej, w tym m.in. „słuchają z uwagą wypowiedzi innych osób z otoczenia w różnych sytuacjach konfliktowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia, okazują szacunek wypowiadającej się osobie, wykonują zadanie według usłyszanej instrukcji, zadają pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi, słuchają i czekają na swoją kolej, panują nad chęcią nagłego wypowiedzenia się, szczególnie w momencie wskazywania tej potrzeby przez drugą osobę, formułują pytania dotyczące sytuacji zadaniowych, wypowiadają się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z sytuacjami symulowanymi”.

Część 7. Ewaluacja symulacji mediacji rówieśniczych. Osoby biorące udział w scenkach symulacyjnych online otrzymują ustną konstruktywną informację zwrotną od moderującego przebieg procesu mediacyjnego nauczyciela/nauczycielki oraz ustną ocenę koleżeńską udzielaną sobie wzajemnie w parach na chacie. Przygotowują także krótką autoewaluację stanowiącą odpowiedź na pytanie: „Czego dowiedziałem/dowiedziałam się o sobie dzięki udziałowi w symulacji mediacji rówieśniczych?”.

Plik z samooceną wysyłają prowadzącemu/prowadzącej ćwiczenia za pośrednictwem platformy do zdalnej edukacji. Istnieje możliwość ewaluacji w formie graficznej. Osoby zgodnie z wewnętrzną potrzebą oraz możliwościami ilustrują swoją obecność podczas symulacji rówieśniczych.

Część 8. Dokonując podsumowania cyklu zajęć z zakresu rozwiązywania problemów, konfliktów, trudnych sytuacji z wykorzystaniem mediacji uczniowie i uczennice wykonują krótkie ćwiczenie w formie mapy mentalnej z wykorzystaniem narzędzia [Coggle](https://coggle.it/). (serwis: <https://coggle.it/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Instrukcja: w edytorze Coggle stwórz mapę mentalną, w której scharakteryzujesz mediatora/mediatorkę/osobę mediującą. Odpowiedz na pytanie: „Kim jest mediator?”. Możesz wpisać jego cechy, zachowanie, zadania, zasady, którymi powinien się kierować. Pamiętaj, aby podczas współtworzenia mapy Coggle odnieść się do zdobytych podczas symulacji doświadczeń.

Podziel się swoimi spostrzeżeniami z innymi uczniami i uczennicami. Wyraź swoje zdanie. Uzasadnij je w jasnym i krótkim komunikacie. Powiedz o swoich odczuciach, odnieś się z szacunkiem i kulturą do odczuć i spostrzeżeń innych osób.

Część 9. Osoby uczące się dokonują krótkiej charakterystyki osoby, która pełni rolę mediatora/mediatorki rówieśniczego/rówieśniczej / osoby mediującej. Na udostępnionej dla nich planszy online wpisują to co ich zdaniem jest ważne, np. wie dużo o konfliktach, pomaga rozwiązać konflikt, spokój, zrozumienie, cierpliwość, nie jest stronniczy, można mu ufać, jest kompetentna, umie doprowadzić do zgody, itp.

Celem ćwiczenia jest rozwijanie kompetencji uczenia się, czyli samodzielnego organizowania procesu nabywania praktycznych umiejętności w oparciu o uzyskaną wiedzę z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, w tym z wdrażaniem do własnego warsztatu pracy narzędzi do tworzenia interaktywnych obrazów w formie map mentalnych wspierających aktywizację obydwu półkul mózgowych.

Część 10. Następnie nauczyciel/nauczycielka moderuje dyskusję nt. „Kto może stać się mediatorem/mediatorką/osobą mediującą i jakie są jego/jej zadania?”. Uczniowie i uczennice oraz osoby uczące się w trakcie dyskusji odwołują się do wcześniej odbytych symulacji mediacji oraz wiedzy i umiejętności nabytych podczas cyklu lekcji o mediacji.

Celem ćwiczenia jest zebranie, uporządkowanie i utrwalenie informacji na temat rozwiązywania problemów i konfliktów z wykorzystaniem mediacji szkolnych lub mediacji rówieśniczych, w tym roli jaką pełni w procesie mediator rówieśniczy / mediatorka rówieśnicza. Uczniowie i uczennice wraz z wychowawcą/wychowawczynią wymieniają się opiniami na forum wirtualnej klasy.

W tym miejscu zostaje stworzona uczniom przestrzeń do działań zgodnych z wytycznymi zawartymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego, czyli:

„słuchania i czekania na swoją kolej, panowania nad chęcią nagłego wypowiedzania się, szczególnie w momencie wskazywania tej potrzeby przez drugą osobę, formułowania pytań dotyczących sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia, wypowiedzania się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z zadaniami, składania ustnego sprawozdania z wykonanej pracy”.

Część 11. Ewaluacja zajęć uwzględniająca pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi. Instrukcja: w formularzu Google udostępnionym Ci przez nauczyciela z klasowego konta Google Forms udziel krótkiej informacji zwrotnej na temat uczenia się podczas zajęć.

Pytania otwarte:

- Co wydaje mi się najbardziej przydatne podczas zajęć??
- Co uważam za najmniej przydatne podczas zajęć?
- Czego brakowało mi na zajęciach?
- Z czego można było zrezygnować podczas zajęć?
- Jakie nowe umiejętności mogłem/mogłam nabyć?
- W jaki sposób wykorzystam je w swoim życiu?

Możesz również przygotować ustną informację zwrotną i przekazać ją nauczycielowi za pośrednictwem wideochata. Możesz również przygotować pisemną informację zwrotną i wysłać ją za pośrednictwem wiadomości chat. Odpowiedz na wszystkie pytania, lub wybierz kilka z nich.

Część 12. Propozycja dwóch zadań domowych do wyboru uwzględniająca pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi.

Zadanie nr 1. Instrukcja: opracuj ulotkę pt. „Nikogo nie sądz, tylko naszym mediatorem bądź!”. Przedstaw w niej podstawowe informacje związane z pełnieniem roli osoby mediującej w gronie rówieśników. Zastosuj takie środki językowe, aby zachęcić swoich kolegów i koleżanki do stania się mediatorem/mediatorką rówieśniczym/rówieśniczą w twojej klasie i szkole. Przedstaw korzyści płynące z mediacji rówieśniczych.

Masz do dyspozycji wybrany program do edycji grafiki online, np. [Piktochart](https://piktochart.com/), [Canva](https://www.canva.com/) lub [VistaCreate](https://create.vista.com/pl/). (serwisy: <https://piktochart.com/>, <https://www.canva.com/>, <https://create.vista.com/pl/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Możesz korzystać

z gotowych szablonów dostępnych w programie lub stworzyć od podstaw własny. Pamiętaj: przysłowie chińskie mówi, że „jeden obraz wart jest więcej niż tysiąc słów”.

Zadanie nr 2. Instrukcja: pobierz ze swojego klasowego konta utworzonego przez wychowawcę na dysku Google Dysk plik pdf zadania domowego. W pliku znajdziesz ćwiczenie: „Koncepcja konfliktu jako wartości”. Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczycieli”.

Zapoznaj się z tekstem i odpowiedz na pytanie: „Co to jest konflikt?”. Opracuj krótką notatkę w formie mapy myśli online z wykorzystaniem narzędzia [Coggle](https://coggle.it/). (serwis: <https://coggle.it/>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Wykonaj ćwiczenie samodzielnie lub poproś o wsparcie bliską ci osobę. Możesz również skorzystać z indywidualnych konsultacji online z wychowawcą/wychowawczynią w ustalonym wcześniej terminie. Udostępnij plik nauczycielowi i poczekaj na informację zwrotną nt. wykonanego zadania.

EWALUACJA ZAJĘĆ

- pisemna konstruktywna informacja zwrotna w Formularzach Google Forms
- ustna konstruktywna informacja zwrotna za pośrednictwem wideochata/chata
- ustna ocena koleżeńska, pisemna samoocena z wykorzystaniem platformy online

BIBLIOGRAFIA

1. Borecka-Biernat D., (2010), *Sytuacje konfliktu w środowisku rodzinnym, szkolnym i rówieśniczym*, Warszawa: Wydawnictwo Difin.
2. Cedro A., (2017), *Kłótnia na zgodę: jak się spierać, żeby się zrozumieć*, Kielce: Wydawnictwo Charaktery.
3. Chęłpa S., Witkowski W., (2004), *Psychologia konfliktów*, Wrocław: Wydawnictwo Moderator.
4. Ciechomski M., (2008), *Człowiek człowiekowi człowiekiem... czyli sprawiedliwość naprawcza w szkole*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 4, s. 5-10.
5. Duda A. K., (2019), *Materiały dla uczniów - kandydatów na mediatorów rówieśniczych*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
6. Duda A. K., (2019), *Zarys pracy mediatora szkolnego*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
7. Garstka T., (2012), *Nauczyciele - skutecznymi mediatorami*, „Meritum”, nr 3, s. 30-34.
8. Gordon T., (2012), *Wychowanie bez porażek w praktyce*, Warszawa: Wydawnictwo Pax.
9. Griffin E., (2003), *Podstawy komunikacji społecznej*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
10. King G., (2003), *Umiejętności terapeutyczne nauczyciela*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
11. Koch J., (2004), *O mediacjach i treningu mediacyjnym*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”, nr 435.
12. Kordziński J., (2007), *Mediacja zamiast izolacji*, „Dyrektor Szkoły”, nr 12, s. 13-15.
13. Lewicka-Zelent A., Trojanowska E., (2014), *Szkolny warsztat mediacyjny a przemoc*, „Niebieska Linia”, nr 1/90, s. 27-29.
14. Musiała K., (2010), *Mediacja w komunikacji szkolnej*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 9, s. 6.
15. Polak K., (2008), *Mediacja jako szansa rozwiązania konfliktów szkolnych*, „Wychowanie na Co Dzień”, nr 4-5 (175-176), s. 30-35.
16. Prościak B., (2013), *Szkoła bez agresji. Od mediacyjnego kształcenia do bezkonfliktowego wychowania*, Warszawa: Wydawnictwo Difin.

17. Prusakowski S., (2007), *Pożytki płynące z... konfliktów*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 121-130.
18. Prusakowski S., Bałutowski D., (2007), *Mediacje – szansa dla szkoły*, „Psychologia w Szkole”, nr 3, s. 105–114.
19. Schmidt F., Treidman A., Marvel J., (2010), *Uczeń jako mediator*, Gdynia: Centrum Kształcenia Liderów i Wychowawców im. Pedro Arrupe.
20. Skrzypek M., (2013), *Konflikt jako dobro wspólne*, „Rzeczpospolita”, z dn. 22 X 2013.
21. Taraszkiewicz M., Rose C., (2006), *Atlas efektywnego uczenia (się)*, Warszawa: Wydawnictwo Transfer Learning.
22. Teliszewska A., (2013), *Konflikt asertywnie zażegnany*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 51-56.
23. Telka L., Walczak A., (2009), *Dialog i mediacja w wychowaniu*, „Pedagogika Społeczna”, nr 3-4, s. 7-24.
24. Winnikow D., (2013), *Jak się kłócić?*, „Coaching”, nr 3, s. 79-83.

NETOGRAFIA

1. [Aplikacje do quizów i ankiet na żywo - którą wybrać do szkoły i na warsztaty?](https://otwartzasoby.pl/aplikacje-do-quizow-i-ankiet-na-zywo-ktora-wybrac-do-szkoly-i-na-warsztaty/), artykuł w serwisie: <https://otwartzasoby.pl/aplikacje-do-quizow-i-ankiet-na-zywo-ktora-wybrac-do-szkoly-i-na-warsztaty/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
2. [Badanie „Edukacja zdalna w czasie pandemii](https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/)”, artykuł w serwisie: <https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
3. [Edukacja zdalna](https://blog.ceo.org.pl/edukacja-zdalna/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/edukacja-zdalna/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
4. [Jak angażować uczniów do nauki?](https://blog.ceo.org.pl/jak-angazowac-uczniow-do-nauki/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/jak-angazowac-uczniow-do-nauki/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
5. [Jak się kłócić? Sześć pytań, które skłaniają do refleksji, gdy jesteś w emocjach](https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic), artykuł w serwisie: <https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
6. [Konflikty między dziećmi w szkole a rola nauczyciela](https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela), artykuł w serwisie: <https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
7. [Konflikty w szkole, część 2: Konflikt nauczyciel-uczeń, konflikt uczeń-uczeń](https://www.edurada.pl/artykuly/konflikty-w-szkole-cz-c-2-konflikt-nauczyciel-ucze-konflikt-ucze-ucze/), artykuł w serwisie: <https://www.edurada.pl/artykuly/konflikty-w-szkole-cz-c-2-konflikt-nauczyciel-ucze-konflikt-ucze-ucze/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
8. [Metoda WebQuest](https://www.enauczanie.com/metody/wq), artykuł w serwisie: <https://www.enauczanie.com/metody/wq>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
9. [Metody rozwiązywania sytuacji konfliktowych w szkole](https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl), artykuł w serwisie: <https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
10. [Mediacje rówieśnicze jako forma rozwiązywania konfliktów w szkole i](https://www.ore.edu.pl)
11. [przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym uczniów](https://www.ore.edu.pl), artykuł w serwisie: www.ore.edu.pl, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
12. [Mediacje rówieśnicze](https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesnicze/), artykuł w serwisie: <https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesnicze/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

13. [Mediacje lekiem na konflikty uczniowskie - ale szkoły się ich boją, albo nie znają](https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html), artykuł w serwisie: <https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
14. [Różne oblicza konfliktu w szkole](https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole), artykuł w serwisie: <https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole> , dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
15. [Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych](http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolne_i_w_szkolach_0.pdf), artykuł w serwisie: http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolne_i_w_szkolach_0.pdf , dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
16. [W nauczaniu zdalnym jest ważne przede wszystkim jak, a nie gdzie](https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przedewszystkim-jak-a-nie-gdzie/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przedewszystkim-jak-a-nie-gdzie/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
17. [Zdalne lekcje](https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje), artykuł w serwisie: <https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
18. [4 pomysły na angażującą godzinę wychowawczą online](https://cdw.edu.pl/4-pomysly-na-angazujaca-godzine-wychowawcza-online-do-pobrania/), artykuł w serwisie: <https://cdw.edu.pl/4-pomysly-na-angazujaca-godzine-wychowawcza-online-do-pobrania/> dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
19. [7 powodów, dla których warto stosować quizy w klasie?](https://szkolamedialna.pl/7-powodow-dla-ktorych-warto-stosowac-quizy-w-klasie/), artykuł w serwisie: <https://szkolamedialna.pl/7-powodow-dla-ktorych-warto-stosowac-quizy-w-klasie/> dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1 Tekst 1

„Kwestionariusz docierania do problemu”

SPRAWA/PROBLEM

POTRZEBY

- Czego w tej sytuacji potrzebuje druga osoba, co jest dla niej ważne?
- Co chciałbyś zmienić?
- Jak chciałbyś to zmienić?
- Dlaczego to jest dla ciebie ważne?
- Czego potrzebujesz, by czuć się zadowolonym?

OBAWY

- Czego w tej sytuacji dana osoba się boi?
- Co jest dla ciebie najtrudniejsze w tej sytuacji?
- Czego się najbardziej obawiasz?
- Co cię najbardziej niepokoi w tej kwestii?
- Czego byś nie chciał, żeby się wydarzyło?

TRUDNOŚCI EMOCJONALNE

- Jakie uczucia mogą mieć wpływ na drugą osobę?
- Jakie uczucia rodzi w tobie ta sytuacja?
- Jak się czujesz?
- Które z tych uczuć jest najsilniejsze?

ZAŁOŻENIA

- Jakie są przekonania drugiej osoby dotyczące moich motywów, zamiarów i intencji w odniesieniu do tej sprawy?
- Jak myślisz, dlaczego tak się zachowuję?
- Jak, według ciebie, potoczy się dalej ta sprawa?
- Jak postrzegasz mój udział w tym problemie?
- Jak myślisz, co mną kieruje?
- Jakie jest moje nastawienie wobec ciebie?

MOŻLIWOŚCI WYBORU

- Jakie rozwiązania tej kwestii widzi druga strona?
- Jakie rozwiązania proponujesz?

- Które z nich będzie najlepsze dla obu stron i dlaczego?
- Które z nich wydaje się niemożliwe do zrealizowania z mojego powodu?
- Które jest najbardziej ryzykowne?

STAN UMYŚLU

- Co druga osoba myśli w sytuacji konfrontacji z problemem?
- Jakie myśli przychodzą ci do głowy w sytuacji, gdy ten problem się pojawia?
- Co aktualnie myślisz, kiedy rozmawiamy?
- Czym to się różni od sytuacji problemowych, w których nie podejmujemy dialogu?
- Jak w tej sytuacji postrzegasz moją osobę?

Źródło: McKay, Paleg, (2008) za: Kozak A., (2016) *Proces grupowy*, Gliwice:

Wydawnictwo: one press, s. 123-124. Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczyciela”.

KARTA PRACY

Kontrakt, czyli ważne zasady dla mnie podczas współpracy

Wypisz wszystkie zasady ważne dla Ciebie podczas współpracy

Mogę...

Zależy mi na...

Potrzebuję...

Przeszkadza mi, gdy...

Karta pracy: Kontrakt, czyli ważne zasady dla mnie podczas współpracy. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

KARTA PRACY

**Pytania w mediacji,
są różne na każdej jej stacji**

Przyporządkuj pytania do poszczególnych etapów mediacji

ETAP MEDIACJI	PRZYKŁADNE PYTANIA
OTWARCIE MEDIACJI	„Z CZYM DO NAS PRZYCHODZISZ?”
ROZMOWA	„CO JEST DLA CIEBIE WAŻNE?”
OKREŚLENIE KWESTII DO ROZWIĄZANIA	„CO MUSIAŁOBY SIĘ STAĆ, ABY ZAAKCEPTOWAĆ TO ROZWIĄZANIE?”
POMYSŁY NA ROZWIĄZANIE SPORU	„JAKIE WIDZISZ INNE SPOSOBY NA ROZWIĄZANIE TEGO PROBLEMU?”
OCENA MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZANIA SPORU	„NA CZYM POLEGA PROBLEM?”
ZAWARCIE UGODY	„CO ZROBISZ, JEŚLI NIE DOJDZIE DO POROZUMIENIA?”
	„CO SIĘ STANIE PO PODPISANIU UGODY?”
	„CO JESZCZE CHCESZ POWIEDZIEĆ?”
	„CZY WSZYSTKO, CO ZOSTAŁO POWIEDZIANE JEST ZROZUMIAŁE?”
	„W JAKI SPOSÓB SIĘ DO CIEBIE ZWRACAĆ?”
	„JAKIE ROZWIĄZANIA PROONUJESZ?”
	„CO O TYM SĄDZISZ?”

Karta pracy: Pytania w mediacji, są różne na każdej jej stacji. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Załącznik 4 Tekst 2

„Koncepcja konfliktu jako wartości”

„W języku chińskim słowo konflikt zapisuje się za pomocą dwóch symboli – jeden znaczy zagrożenie, a drugi – możliwości. To doskonale odzwierciedla naturę konfliktu i nasz wpływ na jego przebieg. Z jednej strony konflikt może doprowadzić do destrukcyjnych skutków, gdy będziemy go unikać, dusić w sobie emocje, bać się konfrontacji lub krzywdzić inne osoby.

Z drugiej może być szansą na konstruktywne rozwiązania i lepsze poznanie drugiego człowieka, jeśli będziemy szanować przeciwnika, a także panować nad gniewem i strachem. Konflikty to naturalna część życia. Nawet jeśli ich unikamy, nie wyeliminujemy ich. To rodzaj komunikacji, który służy wymianie poglądów, przekonań, emocji i potrzeb.

Konfliktem da się zarządzać – trzeba tylko go postrzegać jako szansę. [...] Konflikty często rodzą się z nieuświadomionych pragnień, zahamowań czy dążeń związanych z mechanizmami władzy i kontroli [...]. Nie należy jednak traktować profilaktyki konfliktu jako metody zapewniania sobie komfortu psychicznego czy też jako techniki manipulacji bliźnimi. [...] Wręcz przeciwnie – dialog z innymi wymaga pogodzenia się i poradzenia sobie z dyskomfortem mimo swoich i cudzych słabości.

[...] Dialog i jego dalsze skutki są związane ze służbą; wyrzeczeniem się własnego samozadowolenia i poświęceniem się dla innych – dla ich / naszego wspólnego dobra. [...] W szkolnych sytuacjach konfliktowych nie można z góry przesądzać, jaka postawa przy interwencji w konflikt jest najbardziej skuteczna i oczekiwana. Zależy to bowiem od wielu czynników. Natomiast ze względu na kształtowanie umiejętności rozwiązywania konfliktów przez uczniów najbardziej wskazane jest rozwiązywanie na drodze mediacji”.

Koncepcja konfliktu jako wartości znajduje swoje uzasadnienie także – a może przede wszystkim – w szkole. Wiedza oraz umiejętności w zakresie konstruktywnego reagowania na trudne sytuacje mające miejsce w szkolnej rzeczywistości są nie do przecenienia, zarówno dla pedagogów, jak i uczniów oraz ich opiekunów.

Źródło: D. Winnikow, *Jak się kłócić?*, „Coaching” 2013, nr 3, s. 79-80, T. Zimny, *Wspieranie uczniów w sytuacjach trudnych*, [w:] „Sytuacje konfliktu w środowisku rodzinnym, szkolnym i rówieśniczym”, red. D. Borecka-Biernat, Warszawa 2010, s. 96-97. Materiał zamieszczony w pakiecie „Skrypt szkoleniowy dla nauczycieli”.